

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt.

LETO XV. / ŠTEVILKA 38

CELOVEC, DNE 23. SEPTEMBRA 1965

CENA 2.— ŠILINGA

Koroški Slovenci in begunci

V začetku meseca maja leta 1945 je prišlo čez Ljubelj na tisoče rojakov iz sosednje Slovenije na Koroško. Nove razmere v domovini, kjer je zavladal komunizem, so jih prisilile, da so se umaknili v tujino. Za dober mesec in pol je večji del teh beguncev našel zatočišče na Vetrinjskem polju, odkoder je bilo okoli 10.000 slovenskih fantov in mož po Angležih vrnjenih komunističnim oblastem v Jugoslaviji. Njih tragične smrti so se ob 20-letnici tega dogodka spomnili vsi slovenski rojaki po svetu.

Ko smo praznovali letos v naši državi vrsto pomembnih obletnic, je prav, ako prikažemo ob 20-letnici prihoda slovenskih beguncev v našo domovino vsaj v nekaj vrsticah, kaj so doprinesli naši rojaki na koroških tleh za duhovno rast slovenske manjšine. Ne samo to, priznati je treba beguncem, ki so ostali v Avstriji, tudi njih doprinos za obnovo naše države in dežele. Marsikomu med njimi je vsled tega bilo upravičeno priznано avstrijsko državljanstvo z vsemi demokratičnimi pravicami.

Dobro se še spominjamo, kako težko je bilo prva leta po koncu druge svetovne vojne za učitelje dvojezičnih šol. Deloma so pomagali prav učitelji-begunci premagati prve težave. Nekateri teh učiteljev in učiteljic so ostali na Koroškem, kjer so se uveljavili s svojim znanjem in idealizmom.

Nad 30 duhovnikov-begunccev deluje v krški škofiji že skoro 20 let. Koliko far bi bilo tudi v čisto nemških predelih naše dežele osirotelih, ako bi ne imeli dušnih pastirjev-begunccev? Koliko dobrega so storili v teh letih za naše družine, mladino, dijaštvo. Vsak izmed nas ve ceniti njih delo na prosvetnem področju ter pri verski obnovi naših far. Pomislimo le na številne misijone, duhovne vaje, mladinska srečanja, romanja, taborjenja, na sodelovanje pri raznih slovenskih publikacijah ter na to, kakšno mesto zavzemajo naši rojaki-begunci na področju glasbe, petja in ljudske prosvete. Vse to odkrito priznamo, ker vemo, kako bogatijo našo narodno zakladnico s svojim neumornim delom.

20. julija 1945 je izšla na Koroškem prva številka slovenskega časopisa „Koroška Kronika“, ki so jo izdajale tedanje zasedbene oblasti. Ob vseh nedostatkih, ki jih je imel list, pa je treba vendar videti, da je bila „Koroška Kronika“, pisana pretežno po Slovincih-beguncih, močan glasnik slovenske miselnosti in kulture v povojni Koroški. V prvi številki beremo: „Z objavo tega tednika v slovenskem jeziku želijo izdatelj in skromni meri prispevati k obnovi miroljubnih in znosnih razmer v Evropi, tej od druge svetovne vojne tako trpinčeni zemlji. Koroški Slovenci, ki se nanje obrača pričujoči list, so morali mnogo pretrpeti pod nacističnim jarmom in vneto so se udeleževali boja, ki je bil končno po skupnih naporih evropskih narodov zmagovito zoper Hitlerja dobojevan.“

Osvobodilna vojna na Daljnem vzhodu še traja, ali že je bilo mogoče, v obnovi Evrope znatno napredovati — tudi pri nas na Koroškem, kjer je nekoč Hitler gospodoval. Poleg gmočnih dobrin, ki jih je vojna vihra upropastila, velja danes obnoviti tudi duhovne vrednote, in sicer tako, da bo vsem ljudem znova omogočeno, brez vnanje prisilnosti misliti, govoriti in brati.

Izdajatelj bi radi nudili slovensko govorečim Korošcem priliko, da v domačem jeziku berejo novice iz vseh krajev sveta in pa tudi vesti o lastnem kulturnem in gospodarskem življenju ...

To poslanstvo je list brezdvomno uspešno vršil. Zadnja številka „Koroške Kronike“ je izšla ob koncu meseca aprila 1950, 3. maja istega leta pa se je združila z „Na-

Za prijateljstvo in sodelovanje med Avstrijo in Poljsko

Ministrski predsednik Josef Cyrankiewicz je bil tri dni v Avstriji

V torek je prispel v avstrijsko glavno mesto Dunaj poljski ministrski predsednik Josef Cyrankiewicz. Odzval se je povabilu našega zveznega kanclerja dr. Josefa Klause. To je že drugi zaporedni obisk poljskega ministrskega predsednika v tuji državi, kajti pravkar se je vrnil iz Francije.

Poljski premier je prispel na Dunaj s posebnim letalom.

54-letni poljski vladni voditelj, ki upravlja svojo službo že 18 let, je bil v drugi svetovni vojni zaprt v zloglasnem koncentracijskem taborišču Auschwitzu in je tedaj samo za las ušel smrti esesovskih krvnikov.

Visoki poljski državnik je ostal v našem glavnem mestu do četrtega dopoldne. Ministrski predsednik Cyrankiewicz je prvi ministrski predsednik neke vzhodnoevropske države za Hruščevom, ki je prišel na uradni obisk v avstrijsko glavno mesto. Poljskega premiera so spremljali na njegovi poti namestnik zunanjega ministra Marian Na-

szkowsky in namestnik ministra za zunanjo trgovino Francišek Modrizevski.

Drugi dan svojega obiska na Dunaju si je poljski ministrski predsednik ogledal Špansko jahalno šolo in pri tem občudoval umetnost avstrijskih konj lipancev. Ob tej priliki je podaril vodji šole polkovniku Handlerju sliko konja nekega poljskega slikarskega umetnika. Poleg tega si je ogledal tudi rafinerijo nafte v Schwechatu.

Opoldne je avstrijski predsednik Jonas priredil na čast poljskega državnika slavnostno kosilo v Cesarskem dvoru. V sredo popoldne se je vpisal v zlato knjigo dunajskega magistrata. Zvečer pa je povabil avstrijski zvezni kancler dr. Klaus visokega gosta k večerni predstavi v Državno opero, kjer so uprizorili slavno Verdijevo stvaritev „Rigoletto“. Po operi pa je povabil kancler poljskega premiera na svečano večerjo.

V četrtek dopoldne je poljski državnik zaključil svoj obisk v Avstriji.

Škofovska sinoda ustanovljena

Avstrija bo imela enega zastopnika — Vročekrvne koncilске debate — Nova izjava o Judih — Kardinalov protest proti tisku.

Škofovska sinoda, katere ustanovitev je sv. oče Pavel VI. v torek, 14. septembra, v svojem slavnostnem govoru, ob otvoritvi 4. zasedanja najavil, je že resnica postala.

Na koncilski delovni seji, ki se je udeležil tudi papež sam, so prečitali dokument, v katerem je rečeno, da je ustanovljena škofovska sinoda. V dokumentu so navedene tudi smernice za njeno sestavo in njeno delo.

Škofovska sinoda (zbor) naj bi po papeževi želji nadaljevala delo po koncilu. Njena naloga naj bi bila podpirati in svetovati papežu, pospeševati sodelovanje med papežem in škofi vsega sveta, kakor tudi seznanjati sv. očeta stalno in neposredno o problemih in položaju celotne Cerkve.

Člane škofovske sinode naj bi v prvi vrsti izbirali narodi sami, in sicer na svojih škofovskih konferencah. Po veličini države pošlje potem taka škofovska konferenca enega do štiri zastopnike v škofovsko sinodo.

Po teh določilih bo poslala Avstrija v škofovsko sinodo enega zastopnika. Kdo bo dobil to nalogo pri nas, še ni znano. Pač pa je gotovo, da to ne bo kardinal dr. König.

Opazovalci so mnenja, da je ustanovitev škofovske sinode daljnosežnega pomena,

sim tednikom“, ki smo ga začeli izdajati koroški Slovenci 14. septembra 1949, v „Naš tednik — Kronika“. Cilj tega razširjenega lista je bil izpovedan v sledečih besedah:

„Prinašati želi list politične, kulturne in gospodarske vesti, domače in tuje novice. Imel bo pa posebno nalogo, vezati vse Slovence: nas Korošce in tiste, ki živijo v drugih deželah in tudi daleč preko morja ter tudi ljubijo našo Koroško ...“

Kot najpomembnejšega romanopisca „Koroške Kronike“ imamo koroški Slovenci v spominu Karla Mauserja. V njegovih povestih in črticah smo se poglabljali v tisti slovenski svet, ki je bil Slovincem že od nekdaj drag in svet. V knjižni obliki ali kot podlistek so izšla po letu 1945 Mauserjeva dela „Rotija“, „Sin mrtvega“, „Jerčevi galjoti“, „Puntar Matjaž“, „Zemlja“, „Velika rida“, „Prekleta kri“, „Mrtvi rod“, „Ura s kukavico“, „Ljudje pod bičem“ in „Kaplan Kle-

kajti prenavljanje (modernizacija) katoliške Cerkve, naj bi se nadaljevalo tudi po koncu koncila.

Pri prvi delovni seji 4., t. j. zadnjega koncilskega zasedanja, je prišlo že do ostrih razpravljanj o novoizdelani shemi o „verski svobodi“. Shema pravi namreč, da si lahko vsak človek po svobodni volji izbira vero.

NOVA IZJAVA O JUDIH

Tajništvo za enotnost kristjanov pod vodstvom reformista-kardinala Bea, je odobrilo v četrtek preteklega tedna spremembo be-

Zmaga krščanskih demokratov

Prof. Ehrhard ponovno zvezni kancler

Na nedeljski volitvah za novo poslansko zbornico (Bundestag) v Zahodni Nemčiji so napredovali krščanski demokrati (CDU) in socialni demokrati (SPD). Prvi so v primerjavi z volitvami leta 1961 pridobili 2,3 odstotka glasov, drugi pa 3,1 odstotka. Močno pa so nazadovale liberalci, ki so izgubili 3,3 odstotka glasov, s katerimi se je verjetno okoristila krščansko demokratska stranka. Prav zaradi tega ima dosedanja vladna koo-

men“. Večino teh del prebira naša dijaška mladina v šolah še danes. V delih, ki jih je pisatelj posvetil koroški zemlji in našim ljudem, je zaživela na novo zibelka slovenstva. Mohorjevi družbi je ostal Mauser tudi v tujini zvest prijatelj, po njej je tesno povezan s Slovenci na Koroškem. Isto velja za številne Slovence po svetu, ki so po drugi svetovni vojni omogočili v Celovcu obnovo Mohorjeve tiskarne. Kaj je storil v tej zvezi pater Odilo, koroški Slovenci nikdar ne bomo pozabili.

Ako pomislimo na idejno nejasnost, ki je bila značilna za povojne koroške razmere, potem vemo, kaj so doprinesli za duhovni razvoj Slovencev v deželi številni slovenski rojaki iz vrst demokratično usmerjenih beguncev. Ta zavest naj nas poveže s Slovenci-begunci v bodoče še bolj v skupnost pripadnikov naroda z močno katoliško tradicijo.

VABILO

Farna mladina iz Žitare vasi in okoliških far uprizori v nedeljo, 26. septembra, ob 8. uri zvečer, v dvorani pri Rutarju v Žitari vasi zgodovinsko igro

„Rebrca in Bilštanj ali zadnji vitez Rebrčan“

Igro je priredil Jaka Špicar. Pozneje jo bomo ponovili tudi v farni dvorani v Železni Kapli in Skocijanu. Iskreno vabljeni od blizu in daleč!

OBCNI ZBOR

V soboto, dne 25. septembra 1965, ob 9. uri dopoldne bo v Mohorjevi hiši redni občni zbor Koroške dijaške zveze.

sedila o odnosu Cerkve do nekrščanskih ver. Najvažnji del te sheme je izjava o Judih. Prejšnji popravljani predlogi koncilskih očetov so sedaj deloma na novo oblikovani. To besedilo je daljnosežnega političnega pomena. V besedilu je rečeno, da se judovski narod oprošča od kolektivne (skupne) krivde umora Kristusa. Ta izjava o Judih je naletela pri arabskih deželah, pa tudi pri arabskih katoličanih na ostre proteste.

Ogromno pozornost je vzbudil minul teden v Rimu tudi oster protest holandskega kardinala Alfrinka zaradi obrekovanja italijanskega tiska proti holandskim katoličanom.

Novih pobud so dobili protiholandski komentariji z izdajo papežev enciklike o božjem razodetju. Ta enciklika se obrača proti gotovim katoliškim cerkvenim krogom v Holandiji, ki jim očitajo, da poskušajo vpeljati protestantske misli v katoliški nauk.

Italijanski tisk je namreč kritiziral posebno ostro obravnavanje holandske duhovščine o duhovniškem celibatu (samskem stanju). Holandski kardinal Alfrink je o tej zadevi dejal: „Tudi v drugih deželah imajo iste skrbi in probleme. Razlika je le v tem, da se v onih državah ne upajo vprašanje duhovniškega celibata javno razpravljati. Ta stavek namiguje na Italijo.“

ličenja med krščanskimi demokrati in liberalci še vedno absolutno večino. Ostale manjše stranke so dobile 3,6 odstotka glasov.

Upoštevajoč še dve okrožji, v katerih so bile volitve odložene na 3. oktober, je razdelitev sedežev naslednja:

CDU in CSU 245 (prej 241)
SPD 202 (prej 190)
FDP 49 (prej 67)

Na ponedeljkovi seji sta vodstvo in parlamentarna skupina krščanskih demokratov sklenila pozvati predsednika republike Lübkeja, naj ponovno imenuje dosedanjega kanclerja prof. Ludwiga Erharda za predsednika vlade. Priporočilo je podprl tudi predsednik bavarskih krščanskih socialcev (CSU) Josef Strauß, čeravno je Erhardov nasprotnik.

Takoj ko je izvedel za izid volitev, je prof. Erhard izjavil, da je za nadaljevanje koalicije z liberalci, (svobodnjaško stranko FDP). Pri tem pa je še dodal, da ne odklanja velike koalicije s socialnimi demokrati iz sovravnosti, temveč zaradi tega, ker je prepričan, da se bolje spoštujejo pravila demokratične igre, če je v parlamentu močna opozicija.

Iz Washingtona poročajo, da se bo sedaj, ko je bil ponovno izvoljen za nemškega kanclerja prof. Ludwig Erhard, predsednik Johnson sestel v bližnji bodočnosti z nemškim kanclerjem.

Politični teden

Po svetu ...

VOLITVE NA NORVEŠKEM

Parlamentarne volitve, bile so v ponedeljek, 13. septembra na Norveškem, so prinesle prvič po tridesetih letih poraz delavski stranki. Tako je prišla večina v parlamentu na štiri meščanske stranke, ki bodo v novem parlamentu skupno imele 78 poslancev, narodna socialistična stranka pa kakor do sedaj dva poslanca.

Na ta način bo imela delavska stranka v novem parlamentu 68 sedežev (doslej 74), konservativna stranka 31 (doslej 29), krščanska ljudska stranka 13 (doslej 15), agrarna stranka 18 (doslej 16), liberalci 18 (doslej 14), in ljudski socialisti 2 (doslej tudi dva).

Največ izgledov za novega ministrskega predsednika Norveške ima John Lyng, vodja konservativcev. Vlado pa bodo sestavili šele po sklicanju novega parlamenta 1. oktobra.

Razloge za takšen izid volitev je iskati v povsem enotnem nastopu meščanske opozicije, v nasprotju s tremi delavskimi strankami, ki se jim to ni posrečilo, in pa v tem, da je meščanska opozicija v predvolilni kampanji zelo učinkovito izkoristila nekatere gospodarske in druge težave, poleg tega pa se je zavezala, da bo spoštovala dosežene pridobitve norveških volitev.

Tako je gotovo, da se v zunanji politiki Norveške prav gotovo nič ne bo spremenilo, medtem ko pričakujejo v notranji politiki velike spremembe, predvsem na gospodarskem polju.

Izid norveških volitev je učinkoval v celi Skandinaviji kot strela z jasnega neba. Posledice v socialistično vladajočih deželah, kot so to Danska in Švedska, gotovo ne bodo izostale, opazovalci so bili celo, mnenja, da je izid volitev na Norveškem vplival celo na volitve v Zahodni Nemčiji, kajti glavni socialist Wyli Brandt se zavzema za socializem po vzoru skandinavskih dežel.

KONFERENCA ARABSKIH DRŽAV

Minuli teden so se voditelji držav in vlad arabskih držav sestali v Casablanci, v Maroku na tretji konferenci. Prvi seji je predsedoval predsednik Združene arabske republike Naser. Seje so se udeležili predstavniki dvanajstih arabskih dežel z izjemo Tunizije, ki ne sodeluje na konferenci.

Na dnevnem redu konference, ki je trajala štiri dni, so razpravljali o važnih vprašanjih, kot so to na primer problem Palestine, arabskega juga in Arabskega zaliva.

Na prvi seji je govoril tudi egiptovski predsednik Naser, ki je med drugim tudi dejal, da je osvoboditev Palestine cilj konference v Casablanci.

Tunizijski predsednik Burgiba je ostro grajal egiptovsko republiko in trdil, da se odgovorni voditelji v tej državi vmešavajo v notranje zadeve arabskih dežel. Predsednik Burgiba je izjavil, da si Naser ne bo pridobil prijateljstva in zaupanja arabskih držav vse dotlej, dokler se ne bo odrekel svojim prevladovalnim težnjam in opustil svojega prepričanja, da je prvak arabskega nacionalizma.

Nadalje je predsednik Burgiba tudi povedal, da Tunizija ne bo nadaljevala svojega sodelovanja z „arabsko ligo“ vse dotlej, dokler le-ta ne bo došla, da mora spoštovati države članice in ustanovno listino, ki pravi, da je ta organizacija skupina samostojnih in svobodnih držav.

Ko je pojasnil odločitev, da Tunizija ne bo sodelovala na konferenci v Casablanci, je izrekel priznanje naporom maroškega kralja Hasana II., ki je skušal omiliti nesoglasja in ustvariti možnosti za uspešno delo tretje arabske konference.

V četrtek, po zaključku tretjega arabskega vrha, je dvanajst na konferenci sodelujočih dežel podpisalo „pakt arabske solidarnosti“. To je bil na konferenci praktično edini pozitivni korak, drugače pa so bila nasprotstva med udeleženci tako velika, da ni prišlo do drugih skupnih odločitev. Razen splošnih lepih besed, ki jih vsebuje „pakt“, ko govori o spoštovanju meja in narodne samostojnosti, ne obsega ničesar drugega.

Ta „pakt arabske solidarnosti“ pa ni podpisala samo Tunizija, ki je bojkotirala konferenco, kajti ona je mnenja, da bi morala „arabska liga“ skleniti mir z Izraelom.

DE GAULLE IN VZHOD

Francija je edina zahodna država, ki si je za svojo odcepitev od atlantske politike, še posebno pa v ohladitvi odnosov z Združenimi ameriški državami in Veliko Britanijo, poiskala drugih nadomestil.

Danes stremi francoska politika za dobre stike z deželami na vzhodu. Tako je bil nedavno v Parizu romunski ministrski predsednik, a še pred tem, kot je znano, je de Gaulle priznal rdečo Kitajsko. Nadalje je bil v Parizu poljski zunanji minister, pred kratkim pa je obiskal Francijo sam poljski ministrski predsednik Cyrankiewicz. Ta je z navdušenjem govoril o francoskem predsedniku de Gaulleu.

De Gaulle je namreč edini zahodni državnik, ki uživa pri Poljaki vso simpatijo, ker je Francija, čeprav ne uradno, a praktično priznala mejo na Odri in Nisi, ki loči Nemčijo od Poljske. To mejo so določili zavezniki ob koncu druge svetovne vojne v Potsdamu. Zahod danes še noče uradno priznati Poljakom te meje, a jo bo moral slej ko prej, ker pač to zahteva sedanja stvarnost. V tem oziru moramo še pribiti, da so si vsi Poljaki edini v svojih zahtevah. Omenimo naj samo dejstvo, da je nedavno sam poljski kardinal Višinski na škofovski konferenci potrdil pravice nad pridobljenim ozemljem. Nemški kancler prof. Erhard je na te kardinalove

... in pri nas v Avstriji

OKLEVETANA AVSTRIJA

V Hamburgu izhaja v Nemčiji in Avstriji precej rezinjeni ilustrirani tednik „Spiegel“, ki v glavnem prinaša poleg zabavnih člankov tudi razna poročila, katere so že nekajkrat bila povod precejšnjega razburjenja in vroče krvi.

V zadnjih dveh tednih se je tako razburjenje pojavilo v Avstriji, in sicer zaradi obširnega članka, ki ga je omenjeni list objavil v svoji prvi septembrski številki o Avstriji. Napisan je tako rekoč v popolnoma negativnem smislu, ne videč nobene dobre poteze v avstrijski politiki in gospodarstvu po 2. svetovni vojni. Med drugim trdi: „Avstrija je ena najbolj politiziranih držav na svetu; parlament je brez moči, koalicijska partnerja vedno bolj intrigrirata drug proti drugemu, kot pa medsebojno sodelujeta; iz koalicijske demokracije je nastala „proporcionalizacija“; v okrilju koalicije so bili zabrisani razni škandali; monopol obeh velikih strank (mišljeni sta ÖVP in SPÖ; op. ur.) glede podeljevanja službenih mest“ itd.

Avstrijska javnost je nad vsebino članka ogorčena še posebno zaradi tega, ker je tak način opisovanja domačih političnih in gospodarskih razmer škodljiv zlasti za avstrijsko doraščajočo in že polnoletno mladino, katere politična aktivnost je že itak zelo majhna; kajti s takimi izkrivljenimi trditvami in prikazovanjem samo negativnih točk mladina vedno bolj izgublja zaupanje v vsako javno delo in ima vedno manj volje, da bi tudi sama pomagala soustvarjati in sodelovati v sicer dobro uspevajoči in življenja zmožni državi.

„TA KRITIKA JE SKRAJNO NEUPRAVICENA!“

Je izjavil zunanji minister dr. Kreisky pred nekaj dnevi na zborovanju socialistične mladine na Gradiščanskem. Ob tej priliki je omenjeni članek kritično obdelal in njegove neutemeljene obdolžitve ostro zavrnil, kajti „tak način poročanja zelo škoduje ugledu naše države v inozemstvu. Če se nekdo loti obravnavanja nekega problema že s takim začetnim namenom, je jasno, da se iz tega porodi le nekaj negativnega.“

„Spiegel“ ni niti z besedico omenil, da je Avstrija v zadnjih dvajsetih letih postala pomembna industrijska država; da so avstrijski tehniki ustvarili nekaj izrednih tehničnih novosti, ni omenil, da je avstrijski povprečni prirastek večji od onega v državah EGS (EWG); „Spiegel“ tudi ni poročal, da vodilni politiki naše dežele, kjerkoli pridejo v stik s svojimi volivci, najdejo preproščljivo odobravanje;“ itd.

(Kakor sicer damo prav dr. Kreiskemu in odobravamo njegovo kritiko in zavrnitev gomnjih neutemeljenih obdolžitev, mu glede zadnje točke vendarle ne moremo v celoti pritrditi, kajti nikakor ni res, da bi vsi vodilni politiki uživali tako neomejeno zaupanje. Kot primer za to našo trditev naj navedemo le njegovega somišljenika pro-

izjave ponudil Poljski spravo, ni pa priznal poljskih zahtev po Sleziji, češ da mora to urediti samoodločba.

Zaradi odličnih odnosov med Poljsko in Francijo, pa ji prišlo do nesoglasja med Parizom in Bonnom. Prav vsi zahodnonemški politiki so zahtevali, naj nemška vlada končno izve od Francije kaj pravzaprav misli, kar se tiče njenih meja.

ODPOVED JEDRSKEGA OROŽJA ZA DOLOČEN ČAS

Italija je minuli teden predložila na razorožitveni konferenci v Ženevi sila zanimiv načrt sledeče vsebine: „Države, ki nimajo jedrskega orožja in ki želijo skrbeti za mir in mednarodno varnost ter doseči splošno in popolno razorožitev pod učinkovitim mednarodnim nadzorstvom, poudarjajo nujnost mednarodnega sporazuma proti širjenju atomskega orožja, v katerem je rečeno, naj bi se vse države, ki še nimajo atomskega orožja, za določen čas odpovedale temu. Med tem časom pa bi imele velesile, ki že imajo jedrsko orožje, dovolj priložnosti, da bi izdelale načrt, ki naj prepove nadaljnje širjenje atomskega orožja na svetu.“

Ta enostranska odpoved atomskega orožja za določen čas pa bi tudi moralno vplivala, na velesile, da bi končno le pripravile in izdelale pogodbo o ustavitvi atomskega oboroževanja.

Ameriški delegat Foster je izjavil na razorožitveni konferenci, da Združene države Amerike z zanimanjem in naklonjenostjo sprejemajo italijansko ponudbo.

metnega ministra Probstja in lansko afero „krsta“ ladje v Fussachu ob Bodenskem jezero, ko so mu številni socialisti obrnili hrbet in očitno pokazali to veliko nezadovoljstvo nad Probstovim samovoljnim ravnanjem tudi v časopisju!

Ob koncu svojega govora pred gradiščansko socialistično mladino je dr. Kreisky izjavil, da v svoji zaskrbljenosti za zaščito ugleda Avstrije doma in še bolj v očeh inozemstva predlaga omenjenemu listu, naj priredi velik debatni sestanek oziroma razpravo o predmetnih vprašanjih. Pri tej razpravi naj bi sodelovale politične osebnosti iz vseh strank in časnikarji strankinih glasil kot tudi neodvisnega časopisja. „Spiegel“ pa naj imenuje svoje politike in časnikarje. Vso razpravo naj bi prenašale tudi radio in televizija v Avstriji in Zah. Nemčiji.

NEKOLIKO VEČ DOSLEDNOSTI!

Ze zgoraj smo deloma omenili, da je tako pavšalno klevetanje in iznakaženo oziroma pomanjkljivo prikazovanje avstrijskih političnih in gospodarskih prilik vse obsodbe vredno in se strinjamo z ogorčenjem dr. Kreiskega in z njegovim predlogom, naj „Spiegel“ organizira javno razpravo o tem.

V zvezi s tem pa se spomnimo na neko drugo sveječasno afero okoli lista „Spiegel“ in zahodnonemškega krščansko-demokratskega politika, bivšega obrambnega ministra F. J. Strauß-a, katerega je „Spiegel“ zelo ostro kritiziral in napadal. Takrat pa se ni, kolikor je znano, nihče iz socialističnega tabora oglašil in obsodil pisanje omenjenega lista, temveč ga je marsikdo celo odobravalo. Seveda — Strauß je med vodilnimi člani Krščanske-demokratske stranke in ni take škode, če se „udari“ po njem!

ZUNANJA TRGOVINA ŽIVLJENJSKO VAŽNA!

Ob otvoritvi letošnjega jesenskega Dunajskega velesejma v začetku preteklega tedna je trgovinski minister dr. Bock v svojem nagovoru označil nadaljnjo še obsejnejšo izgradnjo avstrijskih zunanjetrgovinskih odnosov kot eno izmed najvažnejših nalog zvezne vlade. Uspehe, ki smo jih na tem področju dosegli v zadnjih letih, lahko štejemo med najvažnejše predpogoje za dvig gospodarske konjunkturo v Avstriji.

Znano je, da postaja konkurenca na mednarodnih tržiščih vedno ostrejša; njeni osnovni elementi so: boljši proizvodni pogoji, krajše dovozne poti, delne valutne prednosti itd. Poleg teh pa nanjo vplivajo v sedanji dobi n. pr. tudi pojavi evropske integracije. Avstriji je zlasti škodljivo naraščajoče carinsko zapostavljanje od držav EGS; kajti avstrijski izvoz v EFTA-države obsega komaj eno tretjino onega v EGS (EWG). Zato postaja ureditev oziroma izboljšanje trgovinskih in izvoznih odnosov med Avstrijo in državami EGS vedno bolj nujna.

SLOVENC

doma in po svetu

Janšev čebelnjak obnovljen

Čebelarica družina v Breznici je organizirala pri Žirovnici slavnostno otvoritev obnovljenega Janševga čebelnjaka. Otvoritve so se poleg slovenskih čebelarjev udeležili tudi čebelarji iz Avstrije. Predsednik čebelarice družine v Breznici Razingar je uvodoma povedal nekaj besed o velikih zaslugah Antona Janše za razvoj čebelarstva pri nas in v svetu. Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli k obnovitvi čebelnjaka, ki je eden novih spomenikov Gorenjske, in pozdravil številne navzoče, med katerimi sta bila tudi predsednik čebelarice zveze z Dunaja in iz Celovca. Ostale pozdravne in spominske govore je dopolnjeval kulturni program domačega društva.

Obiski slovenskih duhovnikov

Iz Toronta v Kanadi nam poročajo, da je tjakaj prispelo na obisk več slovenskih duhovnikov. Tako se je mudil tam več dni g. Julij Slapšak, za njim pa je prišel iz Slovenije na obisk g. župnik Anton Vindišar, ki ima v župniji Marije Pomagaj svojega strica Jožeta Pora. Nedavno se je v Torontu mudil tudi g. msgr. Anton Orehar, direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini. Gospod monsignor je bil v času obiska pri vseh mašah v cerkvi Marije Pomagaj. Bil je tudi na Slovenskem tednu. Na svoji poti nazaj iz Evrope se je v Torontu ustavil tudi lazarist g. Lado Lenček iz Slovenske vasi.

Srebrna maša v Clevelandu

Nedavno je imel v slovenski cerkvi sv. Lovrenca v Clevelandu srebrno mašo slovenski duhovnik g. Jožef Lekan. Srebrnomašnik je marianist, ki je svoje študije dokončal na marijanski univerzi v Fribourgu v Švici.

Spomenik bazoviškim žrtvam

V nedeljo, dne 12. septembra, ob 10. uri, so na tržaškem pokopališču odkrili spomenik bazoviškim žrtvam. Spomenik je delo kiparja Zdenka Kalina. Poboje in sredstva za njegovo postavitve pa je dal Odbor za proslavo bazoviških žrtev. Ob odkritju je imel spominski govor Vekoslav Španger, eden izmed obojencev na znanem procesu pred posebnim fašističnim sodiščem in avtor knjige „Bazoviški spomenik“, ki je izšla pred kratkim v Trstu.

Isto nedeljo popoldne pa je bila na strelišču v Bazovici proslava bazoviških žrtev, na kateri so poleg Špangerja govorili še drugi predstavniki.

Knjižica „Prepovedane besede in zveze“

Prof. Marijan Jevnikar bo izdal v kratkem knjižico z naslovom „Prepovedane besede in zveze“. V knjižici je navedeno vse, katere besede in oblike v slovenščini so napačne in naj bi se jih vsi pišči izogibali. Gre za ponatis njegovih člankov v „Literarnih vajah“, ki so bili namenjeni študirajoči mladini. Vendar bo knjižica zelo koristna tudi novinarjem in drugim.

KANCLERJEV STOL JIM VEDNO BOLJ „DIŠI“ ...!

Pretekli teden je bilo v Celovcu zasedanje visokih avstrijskih socialističnih funkcionarjev, in sicer člani Kluba državnih poslancev in zveznih svetnikov nadalje socialistični člani deželnih vlad, socialistični župani deželnih prestolnic, socialistični funkcionarji v Zvezi mest kot tudi vodilni funkcionarji v Delavski zvezi. Otvoritveni govor je imel bivši minister inž. Waldbrunner, ki je poudaril, da je letošnje zasedanje posebno važno zaradi tega, ker je letošnje leto zadnje v zakonodajni dobi sedanjega parlamenta oz. vlade.

Podkancler dr. Pittermann je v obsežnem referatu razpravljaval o avstrijski politiki in nakazal program za prihodnja štiri leta, ako bi SPÖ prišla na oblast. Pri tem je izjavil: „Vlada pod socialističnim vodstvom (t. j. kanclerjem; op. ur.) ne bi ogrožala nobene druge socialne plasti in ne bi nikogar, ki je mogoče drugačnega mišljenja, zapostavljala.“ Obljubil je tudi, da bi zadostno skrbela za kmetijstvo, da bi imenovala za visokošolske profesore, uradnike, oficirje in na ostala mesta tudi nesocialiste itd. itd. — Poznamo take obljube že v dovoljni meri, pa naj pridejo s te li z one strani! Pred volitvami ima vsaka stranka polna usta obljub in lepih besed, medtem ko so dejanja po volitvah zelo skromna in pičila! Naj torej že vendar enkrat sledi besedam in obljubam tudi več dejanj!

Višarska povest „Božja planina“

Iz knjižne ocene univ. prof. Martina Jevnikarja v tržaškem radiu dne 18. avg. 1965

Letos spomladi je izšla pri Slomškovi založbi na Koroškem nova knjiga pisatelja Metoda Turnška z naslovom „Božja planina“. V podnaslovu je povedano, da je to „zgodovinska višarska povest“. Pisatelj si je torej v tem delu postavil za cilj, da oživi legendo, kako in zakaj je nastala cerkev na Sv. Višarjah.

V povesti je uporabil tri zgodbe, da bi čim verjetneje in nazorneje prikazal tedanje dogodke. Najprej je opisal dom in rod pastirja, ki je našel Marijin kip. To je bil Runčev Pavle iz žabniških Rut, ki se je rodil istega dne, ko se je zaradi potresa porušil Dobrač in zajezil Ziljo. Ker se je rodil med potresom in ga je bilo treba hitro krstiti, pa ni bilo nikjer najti botrov, ga je župnik krstil in mu določil za botro Marijo. Bil je to deseti sin, kar mu je dajalo pečat desetništva, nenavadni krst pa je tudi po svoje vplival nanj, zato ni bil čisto vsakdanji fantič. Bil je izredno dober, pobožen in razumen, zato je šel že z dvanaajstim letom proti tedanjim običajem k prvemu sv. obhajilu, isto leto pa je postal tudi pastir na Sv. Višarjah.

In tako smo v letu 1360, ko je Pavle našel na paši Marijin kip, ga prenesel v Zabnice, šel z odposlanstvom k tedanjemu oglejskemu patriarhu Ludoviku della Torre, ki je dovolil zidavo cerkve na Višarjah.

Druga zgodba govori o „sklavovskem puščavniku Tincu“, ki je živel v samotni koči pri Sv. Donatu nad Nadižo, bil zelo star in je imel na steni že 70 let čudovito lep Marijin kip (sedaj v glavnem oltarju na Višarjah). Nekega dne pa so prišli v dolino razbojniki in hoteli puščavnika oropati, zlasti jih je mikal Marijin kip. Toda Lenart Rakar iz Laz je zvedel za njihov namen, obvestil puščavnika in skupaj sta s kipom zbežala na Koroško do višarske gore. Tu je puščavnik omagal in umrl. Rakar ga je pokopal kar na sredi pobočja, kip pa ponesel prav na vrh, da bi ga skril. „Znašel se je v brinju. En grm je bil posebno velik in koošat... Lenart je vložil podobo med goste veje tako, da bi ne mogla pasti na tla, tudi če bi privršal vihar...“

Tako je avtor pojasnil skrivnost, kako je prišel kip na tisto mesto. Nato je Lenart pomagal še pri zidanju cerkve in povedal vsem, kako je prenesel Marijin kip.

Tretji del povesti je zgodovinski okvir, čas in razmere, v katerih se odvijajo prej omenjeni dogodki. Avtor je hotel bravce seznaniti s tedanjimi političnimi in cerkvenimi prilikami na Koroškem. Cesar je bil Karel IV. Luksemburški, koroški vojvoda

pa 21-letni Rudolf Habsburžan, ki bi moral vladati po očetovi volji skupaj s svojimi tremi mlajšimi brati. Oglejski patriarh je bil ugledni Ludovik della Torre. Le-ta je želel dobiti nazaj od Rudolfa odvzete kraje. Do sestanka je prišlo med njima na knežjem kongresu v Ljubljani 27. marca 1360.

Ta zgodovinski okvir je pisatelj razširil s podrobnostmi, da je dal za vzgojitelja Rudolfovih mlajših bratov stiškega opata Petra Auersperga Turjaškega (kar je resnično zgodovinsko dejstvo), dobrega starejšega moža, ki Rudolfa pridobi za slovenščino, da se tudi njegovi mladoletni bratje uče tega jezika. Opat svojim učencem tudi razloži ves obred ustoličenja koroških vojvod in navduši tudi Rudolfa, naj se dá ustoličiti po starem običaju. To namero pa prepreči cesar Karel IV. Luksemburški, ker hoče, da bi bila navzoča tudi njegova mladoletna hčerka, Rudolfova žena, ki je pa bila še doma pri očetu.

Kot vidimo, je Turnškova zgodovinska višarska povest „Božja planina“ snovno raz-

gibano delo, ker zajema vse tedanje življenje: kmečko, cerkveno in plemiško-vladarsko. Pisatelju je šlo očitno za to, da bravcem res kaj pove, da jih seznani z višarsko božjo potjo in njenim nastankom, istočasno pa jih pouči o njihovi preteklosti, narodni samozavesti in upoštevanju nekdanjih Korošcev. Sam vladar se je moral usesti na kamen in koroški kmet ga je izbral in ustoličil za svojega kneza, in to v domačem jeziku, katerega se je moral tudi vladar naučiti, če je hotel razumeti svoje podložnike.

Lahko rečemo, da je Turnškova „Božja planina“ dobra ljudska povest, snovno zanimiva in razgibana, ljudem blizu, ker obravnava višarsko legendo. Jezik je sočen, posejan s koroškimi narečnimi in ljudskimi izrazi, zato bo bravcem delo še laže dostopno. Mlajše bo morda motilo onikanje, ki se ga pisatelj stalno poslužuje, ko govori o gosposki preko ust kmečkih ljudi. Tak je bil nekoč običaj in pisatelj se ga je poslužil, da bi ostal čim bliže zgodovinski resnici.

V Turnškovem pisateljskem delu je „Božja planina“ lep napredek.

Povest dobite lahko v novi Mohorjevi knjigarni v Celovcu ali pa pri nekaterih župnih uradih.

Ob priliki proslave 10-letnice ljubljanske univerze je sodeloval kot solist v tem zboru na slavnostnem koncertu v Ljubljani, Mariboru in Celju.

Na ljubljanski „Akademiji za glasbo“ je v dveh semestrih predaval o „Decentni in pretirani igri“, o „Bistvu gledališča“ in o „Recitativu“. Za igralce in režiserje koroških slovenskih odrov je govoril med drugim tudi o „Deklamiranju in recitiranju kot predstopnji k odrski igri“. V ljubljanskih znanstvenih revijah sta izšli njegovi publikaciji o moderni operni šoli in o prevajanju opernih tekstov.

V slovenskih oddajah celovške radijske postaje je pripovedoval med drugim tudi zgodbe iz gledališkega življenja, katere je v ilustrirani in okrajšani obliki natisnil tudi ljubljanski list „TT“ (Tedenska tribuna).

V preteklem letu je na naši radijski postaji govoril v petih nadaljevanjih o temi: „Od uglaženosti zunanjih družabnih oblik k notranji urejenosti mladega človeka“. Letos bo vsak petek v 5-minutnih razmislijanjih podal svoja osebna mnenja o sodobnih problemih. Eno krajših predavanj ima naslov „Kritika o kritiki“, drugo pa, ki bo emitirano v petih nadaljevanjih, obsega zgodbe iz dijaških in ljudskošolskih let.

Omenjeni ljubljanski tednik bo v nadaljevanjih priobčeval njegove spomine na stari Kranj pred 50 leti. Te zgodbe so namenjene v prvi vrsti naročnikom z Gorenjskega.

Najbolj mu leži na srcu, da bi napisal razpravo o „Ritmu in melodiji Cankarjevega jezika“. To polje je malo obdelano, delo pa bi bilo mogoče izvesti samo v zvezi s sodelovanjem kakšnega priznanega našega slavista.

Po letu 1960 je prof. Rus poučeval dve leti na slovenski realni gimnaziji v Celovcu (slovenščino, nemščino in psihologijo) in na dekliški realni gimnaziji glasbo.

10. julija letos je praznoval v družbi svojih sorodnikov in znancev v Podvinu svojo 60-letnico rojstva, v oktobru pa bo praznoval v Kranju 40-letnico mature.

● V novi galeriji v Gradcu so pred kratkim odprli razstavo Trigon 65, na kateri so prikazana slikarski in kiparska dela znanih umetnikov iz Avstrije, Jugoslavije in Italije. Od Jugoslovancev razstavljajo Janez Bernik, Krsto Hegedušić, Edo Mutić, Miodrag Protić. Veljko Velčković, Vojin Bakić, Dušan Džamonja in Drago Tršar. Na otvoritvi je bilo več uglednih osebosti iz vseh treh dežel; Ljubljano sta zastopala Zoran Kržišnik in Drago Tršar.

K 60-letnici prof. Marijana Rusa

Iz vrst bralcev Našega tednika - Kronike smo prejeli sledeči dopis, ki naj služi kot dopolnilo k njegovi 60-letnici, o kateri smo poročali 8. julija letos.

Profesor Marijan Rus je bil rojen 10. julija 1905 v Kranju. Ljudsko šolo in gimnazijo je obiskoval v svojem rodnem mestu. Po maturi je študiral na filozofski fakulteti ljubljanske univerze, kjer je diplomiral iz vzgojeslovja, eksaktne filozofije in južnoslovanske književnosti. Poleg tega je 5 let obiskoval ljubljanski konservatorij, kjer je poleg solopetja pri ravnatelju Hubadu in pri mojstru Betettu študiral kot stranske predmete: klavir, glasbeno teorijo in harmonijo, fiziologijo in fonetiko ter intonacijske vaje. Oporo igralsko šolo — vodila jo je ga. Medvedova — je obiskoval 2 leti. Glasbene izpite na ljubljanskem konservatoriju mu je priznala tudi Dunajska glasbena akademija kot izpit za poučevanje glasbe na avstrijskih srednjih šolah.

Kot solist je bil 8 let angažiran v ljubljanski in zagrebški Operi, polnih 21 let je bil član Dunajske državne in ljudske Opere.

Po letu 1945 je sodeloval pri reprezentativnih gostovanjih celotne Dunajske državne opere v Bruslju, v Florenci in v Parizu, samostojno pa je gostoval med drugim v

Parizu, Monte Carlu, Lizbonu, Barceloni, Pragi, Haagu in Berlinu ter pri slavnostnih igrah v Florenci, Bregenzu in Salzburgu. V celoti je pel na 33 opernih odrih nešteto basovskih in baritonskih vlog in to v slovenščini, srbohrvaščini, nemščini, italijanščini in v Barceloni in Monte Carlu tudi v ruščini. Nastopal je pod dirigenti: Poličem, dr. Svarom, Baranovičem, Matičičem, Böhmom, R. Straußom, Karajanom, Knappertsbuschem, Malkom, Krausom, Kripsom itd.

Omenimo naj le nekaj vlog iz njegovega bogatega repertoarja: Gašper („Čarostrelec“), Fasolt („Rensko zlato“), Klingsor („Parsifal“), Hunding („Walküre“), Don Basilio („Seviljski brivec“), naslovni vlogi v „Don Pasqualu“ in v operi „Car Saltan“, Warlaam („Boris Godunov“), Skula („Knez Igor“), Escamillo („Carmen“), Dulcamara („Ljubavni napoj“) itd. Sodeloval je pri posnetkih na plošče, med drugim v „Bohem“, „Čarostrelec“ in v „Figarovi svatbi“.

V slovenščino je prevedel besedila med drugim iz oper „Viljem Tell“, „Parsifal“ in pa nešteto pesmi, kakor tudi dva popolna pevška albuma.

Kot visokošolec je pel v „Akademske zboru“ kot pevec v zboru in kot solist. Zbor je dirigiral nepozabni France Marolt.

Dr. Theodor Veiter:

(Nadaljevanje)

Völker im Volke Österreichs

Forderungen der „anderer“ Seite

Auf deutschbetonter Kärntner Seite wird seit Jahr und Tag eine amtliche Minderheitenfeststellung für die Slowenen verlangt³⁵. Die nationalen slowenischen Verbände sprechen sich ebenso entschieden dagegen aus³⁶. Die Forderung nach einer solchen Feststellung ist jungen Datums und geht auf die Bestimmungen des österreichischen Staatsvertrages von 1955 zurück, der in Artikel 7 außer den Burgenlandkroaten auch den Slowenen in Kärnten und Steiermark bestimmte Minderheitsrechte sichert, wobei Sprachenrechte (Gerichts- und Verwaltungsbehörden, topographische Aufschriften) auf Verwaltungs- und Gerichtsbezirke beschränkt sind, die eine slowenische oder eine gemischte Bevölkerung aufweisen. Es erscheint verständlich, daß die Mehrheitsvertreter meinen, diese Vorschriften hätten nur für solche Bezirke zu gelten, die eine gewisse Mindestzahl von Minderheitsangehörigen aufweisen. Außer im Kärntner Gerichtssprachengesetz, das die berechtigten Interessen der Minderheit aber nicht annähernd hinreichend berücksichtigt, wie die Europäische Menschenrechtskommission in Straßburg ihrem Spruch zum Beschwerdefall Isop³⁷ mit kaum überbietbarer Deutlichkeit ausgesprochen hat, ist man bisher in keinem Falle von dem Erfordernis einer bestimmten Zahl Minderheitsangehöriger ausgegangen, die den staatsvertraglichen Schutz mit sich bringe. Ein Minderheiten-Verwaltungssprach-Gesetzentwurf³⁸ ist an dem erbitterten Protest der deutschbetonten Organisationen und Gruppen deshalb gescheitert, weil es auf

überliefert gemischtsprachigen Bezirken aufbaute und nicht von einer vorherigen Ermittlung der heutigen Minderheitsangehörigen (gesetzliche Minderheitenfeststellung) ausging.

Ein rechtliches Unikum

Dieses Verlangen nach einer amtlichen Minderheitenfeststellung stellt im internationalen Minderheitenrecht ein Unikum dar, weil damit eine Versteinerung eines Volksstammbandes herbeigeführt würde. Der Grundgedanke des nationalen Katasters, der im alten Österreich (Mähren, Bukowina) entwickelt worden ist, geht zwar auf Feststellung der ethnischen Zugehörigkeit und hat sich damals ausgezeichnet bewährt. Aber: Einerseits standen sich die Nationalitäten in den betreffenden Gebieten (zum Beispiel Stadt Brünn) in einem gewissen Gleichgewicht gegenüber, das eine Majorisierung so ziemlich ausschloß, und andererseits diente damals der nationale Kataster (ja gerade einer gewissen Trennung und der Sicherung autonomer Einrichtungen der betreffenden Nationalitäten. Diese Regelung war wirklich mustergültig³⁹. In Kärnten soll die Minderheitenfeststellung aber nicht der Schaffung autonomer Einrichtungen dienen, in denen die Minderheit sich dann unabhängig von ihrer Zahl frei entwickeln und selbst verwalten könnte, sondern der Abgrenzung von Verwaltungsbezirken mit Minderheitenschutz im Sinne des Staatsvertrages von 1955 mit der eingestanden Zielsetzung, diese Gebiete zu dezimieren, ja möglichst überhaupt verschwinden zu machen.

Auszahlgebiet

Kärnten (ehem. Abstimmungsgebiet)
Stadtkreis Klagenfurt
Stadtkreis Villach
Landkreis Hermagor
Landkreis Klagenfurt
Landkreis St. Veit/Glan
Landkreis Villach
Landkreis Völkermarkt

Reichsangehörige insgesamt davon nach Volkszugehörigkeit Deutsche Slowenen Windische Sonstige

299.537	256.111	7.715	106	64
52.279	52.129	135	4	3
23.935	23.900	31	1	3
18.465	18.390	72	3	—
59.008	56.730	2.253	19	6
55.630	55.595	29	2	4
54.571	52.928	1.595	12	36
35.649	31.980	3.600	65	4

Auch hier ist wiederum die Windischfrage dominierend. Sicherlich würde, wenn diese deutschkärntnerischen Forderungen durchgingen, bei der Minderheitenfeststellung das nationale (ethnische) Bekenntnis der Befragten ermittelt werden und nicht die Haus- oder Umgangssprache, nach der man ja in den Volkszählungen gefragt hat und deren Zugehörige daher (mit den erwähnten Fehlerquellen) ermittelt wurden. Man würde also nach der Volkszugehörigkeit fragen, wie dies bisher einmal, nämlich in der Volkszählung 1939 geschehen ist. Daraus hat man, offensichtlich zu dem Zweck, möglichst viele Personen slowenischer oder windischer Muttersprache mit Bekenntnis der deutschen Volkszugehörigkeit zu ermitteln, neben der Sprachzugehörigkeit auch die Volkszugehörigkeit ermittelt. Nach dem Ergebnis der Befragung (reines Bekenntnis ohne Rücksicht darauf, ob dieses Bekenntnis der objektiven Wahrheit entsprach) wurden ermittelt⁴⁰:

³⁵ Viktor Miltschinsky, Kärnten, ein Jahrhundert Grenzlandschicksal, Wien (Eckartschriften, Bd. 2), neu und revidiert aufgelegt als Bd. 9 der Eckartschriften unter dem Titel „Kärnten wehrt sich!“, 1962.

³⁶ Josef Tisehler, Die Sprachenfrage in Kärnten vor 100 Jahren und heute, Klagenfurt (Rat der

Kärntner Slowenen), 1957; „Minderheit, Volksbefragung und Staatsvertrag“, in „Slovenski Vestnik“ (linksozialistisches Wochenblatt), Klagenfurt, v. 26. 22. 1960; Janko Pleterški, Manjšinska zakonodaja na Koroškem po drugi svetovni vojni (Die Minderheitengesetzgebung in Kärnten nach dem Zweiten Weltkrieg), in: 2 Razprava in gradivo, Ljubljana, 1960, SS. 7–101.

³⁷ Application Nr. 808/60. Decision of the Commission, 8. 3. 1962; nach dieser Entscheidung ist die österreichische Auffassung unzutreffend, daß im Gerichtsbezirk Rosegg Slowenisch als Gerichtssprache nicht zugelassen sei, weil, Personen mit „Deutsch-Slowenisch“ oder „Windisch“ als Umgangssprache nach der letzten Volkszählung nicht als zur Minderheit gehörig zählen dürften (Zuschrift der österr. Regierung an die Menschenrechtskommission v. 11. 9. 1961). Es erhoben sich „gewisse Zweifel bezüglich der gegenwärtigen Rechtssituation in Österreich“ (S. 11 der Entscheidung).

³⁸ Regierungsvorlage Nr. 264 der Beilagen, IX. Gesetzgebungsperiode des Nationalrates, 23. 9. 1960.

³⁹ näheres bei Th. Veiter, „Die Sudetenländer“, in: K. G. Hugelmann (Hsg.), Das Nationalitätenrecht des alten Österreich, Wien (Braumüller), 1934; Texte mit Kommentar bei Edmund Bernatzik, Die österreichischen Verfassungsgesetze, 2. Aufl., Wien (Manz), 1911.

⁴⁰ Tab. Mz. 1 der „Sonderauszählung“, 1939.

ST. VID V PODJUNI (Češčenje sv. Urha)

Češčenje sv. Urha v Avstriji je naslov knjigi, ki jo je izdal kanonik Ferdinand Grell. V njej piše o „Rikarji vasi“.

Rikarja vas, podružnica sv. Andreja in Urha, omenjena 1154, prvotno posvečena samo sv. Andreju, od leta 1643 tudi sv. Urhu, priprošnjiku vročično bolnih. Predmet češčenja (Kultgegenstand) je kip sv. Urha koncem 14. stoletja na glavnem oltarju. Povod za božjo pot Wallfahrtsmotiv: na jugovzhodni strani cerkve izvira vrelec, ki ga ima ljudstvo zelo v čislili kot zdravilnega proti vročici. Zato je pač prišel tudi novi priprošnik v bolezn (Heilpatron) sv. Urh v oltar. Votivna podoba (Votivbild) je iz leta 1709. Tako je bila svojčas rikarska cerkev božja pot kakor marsikatera druga cerkev sv. Urha.

Opomba: pred par leti je bilo dovolj prerekanja, da so to cerkev pokrtili.

Podružničarji so jo hoteli kriti z eternitom, kar je škofijstvo prvotno dovolilo, nato preklicalo in obljubilo svoj prispevek, v kolikor bo več stroškov, a tega prispevka ni dalo. Torej nikakor ni odveč, če Rikarjani izvedo, da je bila njih cerkev kdaj božja pot, česar se očitvidno ne zavedajo.

PLIBERK (Občinska seja)

Občinski odborniki so se odpovedali tokrat čitanju zapisnika, ker je to močno zamudno. Pa tudi ura je bila že pozna, ker so občinski odborniki pred sejo poslušali koncert (serenado) pevskega društva iz Pliberka na grajskem dvorišču.

Občinski možje so na seji sklenili, da obnovijo pogodbo z gradbeno družbo „Neue Heimat“ o predaji zemljišča. Na prejšnji seji so namreč pozabili v pogodbi zapisati mere zemljišča. Sklep je bil soglasen.

Na zadnji občinski seji so občinski odborniki tudi sklenili, da se povzraja odškodnina za vodenje šolske matrice od 3.— na 4.— šilinge od učenca. To povišanje je priporočila strokovna učiteljska organizacija in pa koroška občinska zveza. V občini je sedaj tisoč šolobveznih otrok in bo to 25-odstotno povišanje stalo občino 1000.— šilingov.

Hiša gospe Gäbele je dobila razpoke. Menda zato, ker je občina uredila tam zasilno cesto, ko je bil most na glavni trg v gradnji. Gradbeni odbor si je hišo ogledal in ugotovil, da je zahtevana odškodnina 15.000 umestna. Sklenili so, naj se izplača enkrat za vselej ta vsota in se na hišo vknjiži, da poznejši lastniki ne bodo spet česa zahtevali. En glas je bil proti predlogu.

Komar pri Sv. Luciji je oddal gostilno sinu Francu Mačku in šel v pokoj. Mladi France prosi za koncesijo. Občinski odbor je soglasno potrdil potrebo gostilne pri tej romarski cerkvi.

Tudi Kärntner Abwehrkämpferbund je prosil za denarno podporo za kulturne potrebe. Enoglasno so sklenili dati podporo 2000.— šil. Enako tudi „Gesangsverein Bleiburg“, ki letos obhaja jubilej — 100-letnico obstoja. Društvo je priredilo letos že dve uspehi prireditvi. Tretjo pa bo priredilo v oktobru.

Za 9-stanovanjsko hišo, namesto barak, mora občina najeti posojilo v znesku 10 milijonov 12.500 šilingov, po 1 odstotek obresti v 70 letih povračljivo. To posojilo da občini dežela po Koroški hipotekarni banki in plačuje zanj tudi razlika na normalne obresti. Za isto hišo bo najela občina še nadaljnje posojilo v znesku 222.000 šilingov od istega denarnega zavoda. Z nekaj lastnimi sredstvi od prodaje bivše libuške občinske hiše je to finansiranje gradnje zagotovljeno. Čeravno so pogoji trdi se številni odborniki kljub stalnemu zmanjševanju vrednosti denarja le zavzemajo za najetje posojila.

S šolsko pospravljalco v šmarješki šoli, gospo Marijo Grazun, je sklenila občina novo najeminsko pogodbo. Plačevala bo najemnino od šolskega posestva v denarju. Za čiščenje in pospravljanje v šoli pa bo dobivala plačo kot pospravljalke v ostalih šolah. Kmetijski odbor si je posestvo ogledal in predlagal nizko najemnino, ker je kmetovanje v gorah težavno. Odborniki so, razen enega, odobrili pogodbo.

Z nastavljenem Avgustom Potočnikom je občina sklenila uslužbenko pogodbo. Pri tem se mu vračuna tudi službeni doba petnajst let in deset mesecev. Uvrsti se v službeno skupino d 9 in bo prejemal čiste plače 2544.— šil., z dokladami bo njegov skupni znesek 3839.— šil. Od te vsote se mu odtegnejo po zakonu določene in so-

ST. JAKOB V ROŽU:

Slovo od g. kaplana Ignaca Davida

Izenadila nas je vest, da nas zapuščajo g. kaplan Ignac David. Ob tej priliki bi se mu radi zahvalili s skromnimi besedami.

Dragi gospod kaplan!

„Samo dve leti ste delovali med nami, razmeroma kratka doba. A v tej ste veliko stonili: razni krožki in stanovske ure, ki ste jih vodili. Koliko smo pri teh dobili s seboj v življenje, ve samo tisti, ki se je udeleževal teh krožkov. Lahko smo Vam zaupali vse, kar nas je težilo in Vi ste nam znali dajati dobre nasvete in spodbude. Obiskali ste nas večkrat in tako smo bili z Vami tesno povezani. Zato lahko razumete, da se težko ločimo od Vas.“

Neizrečeno Vam je farna mladina hvaležna za Vaše neutrudno delo pri naših igrah in drugih prireditvah. Bili ste naš režiser, zato so igre vedno dobro uspele. Koliko ste v ta namen žrtvovali prostega časa in večer-

nega počitka! Vse to ste znali spraviti v sklad z dušnopastirskim delom.

Vodili ste tudi stanovske ure za fante. Kako radi smo se jih udeležili! Te ure so bile prijetne in odkrito smo govorili o raznih fantovskih problemih. Znali ste nam navdušiti za dobro in v Vaši sredi je bilo vselej veselo in radi smo bili v Vaši družbi.

Tudi dekliške ure so bile pod Vašim vodstvom. V teh ste hoteli zajeti širši krog deklet, da bi jim tako mogli dajati oporo za vsakdanje življenje.

Za vse vaše delovanje med nami se Vam priščno zahvaljujemo. V novem delovnem krogu Vas bo spremljala naša molitev, da boste tudi tam mogli tako uspešno delovati med mladino. Ostali Vam bomo zvesti in se držali smernic, ki ste nam jih dali s seboj v življenje!

Bog Vas živi!

Vaša farna mladina

Humperški most bo zgrajen do 27. septembra

Kakor nam poročajo iz Kožentavre pri Borovljah so se tam nastanili takoj po porušenju humperškega mostu pionirji avstrijske vojske. Ti so po nesreči prišli iz Melka v Nižji Avstriji in pričeli takoj z obnovo dravskega mostu pri Humperku. Poleg prelomljenih stebrov mostu gledajo iz Drave že tudi novi piloti (priostren hloh, zabit v zemljo kot opornik), ki bodo nosili novi most.

Pravijo, da pionirji lahko v 24 urah postavijo most čez Dravo. In tukaj pri Humperku? Zakaj trajajo dela tako dolgo? Je vprašal dopisnik našega članka majorja te pionirske čete. Gospod major je razlagal: prvič, bo nosilnost novega mostu 30 ton, kar zahteva precejšnjih priprav in drugič, deli, to je ogrodje mostu za enkrat še niso tu. Most bo poslala tvrdka Krupp iz Essena v Zahodni Nemčiji. Naročili so ga že davno pred to strahovito poplavo, ki je prinesla deželi Koroški toliko gorja. Pričakujejo, da bodo deli prispeli v kratkem, mogoče v nekaj dneh.

Ako bodo hitro prispeli potrebni deli mostu, bo novi most zgrajen do 27. septembra, je zagotavljal gospod major. V nasprotnem slučaju pa bomo poskušali dobiti dele mostu od drugih zveznih dežel. Vendar je od njih težko pričakovati pomoči glede tega, ker imajo tudi zvezne dežele svoje skrbi in ne bi dale rade dele mostu proč, posebno še v tem letu nesreč.

Do sedaj so zabili v dno Drave že 30

cialne in davčne dajatve. Istotako so določene plače tudi Encija Stefana in Posekarka Maksa, o katerih pogodbah smo nedavno poročali.

Oddaja del asfaltiranja občinskih potov je zvezana s težavami, ker je vseh 5 ponudnikov zahtevalo visoke cene. Zato bi občina lahko asfaltirala le del ceste. Delo dobi tvrdka Märtl & Co iz Pliberka. Dela bodo stala 600.000 šilingov.

Pri Plaucu na postaji Pliberk bi radi imeli javno telefonsko govorilnico in prosijo občino za pomoč. Čeravno je tam dovolj telefonov pri financarjih, železnici itd., ki jih pa tudi ni dobro vedno nadlegovati, je odbor sklenil napraviti tam občinsko javno govorilnico.

Leo Roschitz iz Vogrč bi rad otvoril gostilno. Ker je en gostilničar v Vogrčah pred nedavnim umri in vdova ne vodi gostilne, je občinski odbor potrdil potrebo po še eni gostilni v tej vasi.

V kratkem bodo stopili v veljavo novi odloki enotne vrednosti. Občina bi morala že za leto 1963 in 1964 pobirati zemljiški davek že po novi enotni vrednosti. Vendar se temu občinski odbor odpove, meni da ni umestno, da bi zahtevali povišanje za nazaj. Povišanje bo za nekatere še za tekoče leto dovolj trdo.

Nadalje so občinski možje obravnavali še zadevo opekarne, vendar zaupno, ob odstranitvi poslušalcev. Odbor je vzel poročilo na znanje in določil ustrezne ukrepe.

opornikov po 13 metrov dolgih. V soboto minulega tedna so zabili zadnje opornike v zemljo. Podporniki na severni in južni strani dravskega brega so že tudi gotovi. Tako so spretni pionirji iz Melka zaključili s pripravljalnimi deli. Sedaj čakajo samo še, in z njimi vsa Rožna dolina, da bi poslalo podjetje Krupp sestavne dele dravskega mostu čimprej. V soboto preteklega tedna je prispela na Koroško še ena četa avstrijskih pionirjev.

Tam pod Humperkom so pridni in marljivi avstrijski pionirji, kakor vobče povsod na nesrečnem koroškem in vzhodnotirolskem področju hitro opravili uspešno delo. Naši avstrijski pionirji vedo, da čas hiti. Saj delajo od zgodnjih jutranjih ur pa prav do noči. In šele tedaj jih utrujene pripeljejo težki vojaški tovornjaki zopet domov v Kožentavro.

Za osebni promet čez Dravo so na razpolago hitri čolni, ki jih že tako in tako uporabljajo pri gradnji mostu. Vsekakor se poslužijo teh čolnov na dan največ 60 ljudi, kajti varnostne določbe so hudo stroge. Vsak čoln s civilnim prebivalstvom spremlja še drug čoln, zaradi varnosti. Vsak, ki se hoče peljati s čolnom na drugo stran Drave, mora obleči plavalni jopič, pa najsi bo plavač ali neplavač. Ti plavalni jopiči so izvrstni, je odvrnil izkušeni pionirski oficir na neko vprašanje navzočega dopisnika našega lista.

DJEKSE

(Pogreb)

Na god Marije sedem Zalosti 15. sept. smo imeli pogreb. Pokopali smo rajnega Zapotnikovega očeta.

Četrte ure nad Djekšami ob cesti na Knežo je kmetija Zapotnik. Zapotnikov oče so bili že 11 let bolni. Pred enajstimi leti jih je zadela kap. Od tedaj so bili na pol hromi. Zdravnikom se je sicer posrečilo, da so jih spravili toliko pokonci, da so mogli hoditi. Sedeli so v sobi, ob lepem vremenu tudi pred hišo, a popolnoma zdravi niso bili več. Dopolnili so 77 let.

Ko so tukaj postirovali gosp. župnik Repnik, zdaj v Logavesi, so vsak teden hodili mimo Zapotnika na Knežo. Kneža je eno uro hoda oddaljena od Djekš. Gosp. Repnik so Knežo sooskrbovali. Hodili so peš na Knežo. Danes vodi na Knežo lepa cesta in poleti celo poštini omnibus, ki vozi prav do Kneže. Gosp. Repnik so se ob svojih potih na Knežo mnogokrat oglašili pri Zapotniku. In tako smo tudi zdaj pričakovali, da pridejo gosp. Repnik k pogrebu. Bili pa so žal zadržani.

Mnogostevilna množica je spremljala rajnega Zapotnikovega očeta na Zadnji poti. Godba je igrala žalostinke in pred krsto je šla dolga vrsta gasilcev. Kajti rajni Zapotnikov oče so bili med ustanovitelji gasilskega društva na Djekšah Mnogo vencev so nesli v sprevedu. Nad vasjo Djekše, ob ga-

VABILO NA IGRO

Najmlajša farna mladina iz Pliberka bo uprizorila dne 26. septembra ob pol treh popoldne v farni dvorani veselo mladinsko predstavo s pestrim sporedom.

Vašega obiska se veselijo mladi igralci iz Pliberka.

silnem domu, se je ves spreved ustavil. Godba je zaigrala in poveljnik gasilcev iz Velikovca se je poslovil od umrlega tovariša.

Ob sprevedu pa nismo poslušali samo lepih žalostink, marveč smo tudi molili za rajnega. Vsi moški, razen gasilcev seveda, so šli odkritih glav. Res pravi krščanski pogreb!

Na domu in ob grobu so pevci zapeli žalostinke. Tudi je bilo ob grobu več govorov.

Rajni Zapotnikov oče so bili dobro pripravljeni na smrt. In zdaj pričakujejo vstajenja v grobu blizu vhoda v cerkev. Naj jim sveti večna luč! Žalujemo naše sožalje!

Gimnazija v Velikovu

V petek, dne 17. septembra 1965, je bila v Velikovu velika slovesnost, ki ji je prisostvoval tudi prosvetni minister dr. Piffel-Penčević. Po večletnem prizadevanju vidnih osebnosti okraja je bila otvorjena v Velikovu s prvima dvema razredoma gimnazija, ki je zazdaj še vključena v celovsko realko in vodená po tamkajšnjem ravnatelju, dvornem svetniku dr. Lorenzu.

Slovesnost je pričel okrajni šolski nadzornik Sepp Mairitsch, mnogo uspehov ob otvortvi pa so šoli, profesorjem in dijakom želeli v daljših nagovorih še župan mesta Velikovec Hosp, poslevoedeči predsednik deželne šolskega sveta Guttenbrunner, ravnatelj dr. Lorenz in prosvetni minister dr. Piffel-Penčević.

Želimo, da bi gimnazija ne posredovala le temeljitega znanja, temveč vzgajala mladino iz pretežno dvojezičnega okraja k strpnosti in medsebojnemu razumevanju obeh narodov v deželi.

† Jurij Murer

V ponedeljek, dne 20. septembra, je umrl po dolgotrajnem bolehanju g. Jurij Murer v 69. letu starosti, dobro pripravljen za pot v večnost. Pokopan je bil v sredo 22. septembra, na osrednjem pokopališču v Celovcu (Annabichl).

Kdo izmed nas ga ni poznal, saj je dan za dnem v vročini in mrazu, v dežju in snegu neutrudno stal ob svoji časopisni stojnici pred bivšo kavarno „Dorer“ na Novem trgu! Verjetno so prav te razne vremenske neprilike, ki jih je moral stalno prenašati, deloma vzrok obolenju in prezgodnji smrti.

Blagi pokojnik je bil doma iz velikovške okolice na desni strani Drave. Ob obujanju spominov na mladostna leta je rad pripovedoval, kako so on in drugi otroci hodili takrat v „Narodno šolo“ v St. Rupert pri Velikovu. Ko so šli skozi Velikovec, so jih, ker so obiskovali slovensko šolo, tu in tam začeli dražiti in tudi dejansko napadati „purgarski“ nemčurski otroci, verjetno nahajskani od starejših. Sedaj je že dolga leta živel v Celovcu; prodajal je tudi naše liste in Mohorjeve knjige. Bil je zaveden katoličan in svojega materinega jezika se ni sramoval ter je rad pomagal z nasveti in dejanjem.

Po trudapolnem življenju naj si v miru odpočije v blagoslovljeni zemlji; Vsemogočni pa naj mu bo bogat plačnik za vsa njegova dobra dela! Tudi „Naš tednik-Kronika“ (z bivšo „Koroško Kroniko“) se ga hvaležno spominja in mu poklanja te skromne vrstice, kajti vsa ta leta je bil list na njegovi stojnici na razpolago. — Počivaj v miru, blagi gošpod Murer!

GALICIJA PRI DOBRILI VESI (Zapora dravskega mostu)

Poštna in telegrafska direkcija za Koroško naznanja: Ker so zaprli ves promet čez dravski most pri Galiciji (Annabückle) tudi za pešce, je dosedanji promet s prestopanjem onemogočen. Omnibusi delnih prog Zvezna Kapla — Galicija vozijo od 20. septembra preko Mohlič v Celovec. Pri odhodu in prihodu v Celovec zato ni nobenih sprememb.

Za delne proge Celovec — Grabštanj — Annabückle pa velja sledeči vozni red:

Iz Celovca ob 13.20 (v delavnikih), 17.20 (v delavnikih, razen sobote) in 18.25 (v delavnikih).

Odhod pri Annabückle v smeri Celovec:

Ob 5.40 (v delavnikih, razen sobote), 6.55 in 14. uri (v delavnikih).

Svetovna proizvodnja petroleja se močno dviga

Pri Petroleum Press Service-u napovedujejo, da bo znašala svetovna proizvodnja surovega petroleja v letu 1965 že 1,5 milijarde ton. V prvi polovici tega leta so namreč proizvedli na vsem svetu 739 milijonov 966 tisoč ton petroleja, kar predstavlja okrog 50 milijonov ton ali 7,1 odstotkov več kot v ustreznem razdobju lanskega leta. Če se bo ta letni napredek nadaljeval tudi v prihodnosti, se bo svetovna proizvodnja surovega petroleja v enem desetletju podvojila. Pomisliti je treba, da pomeni 100 milijonov ton petroleja — kolikor je pred 45 leti znašala letna svetovna proizvodnja — danes samo letni napredek in da se bo to število v bodočnosti naglo dvigalo.

Od skupnih 739.966.000 ton v prvih 6 mesecih letos so 17,7 odstotkov proizvedli v komunističnih deželah in v drugih deželah; v teh zadnjih je znašal napredek v času od januarja do konca junija v primeri z istim obdobjem lani 6,9 odstotkov, njihova proizvodnja pa je navrgla 609.331.000 ton, in sicer so zabeležili 56,6 odstotkov te količine v deželah izven ZDA. V združenih ameriških državah, ki proizvedejo 25,7 odstotkov vsega petroleja na svetu so zabeležili samo napredek 0,8 odstotkov, torej znatno izpod 2,4 odstotkov, kot je bilo v načrtu letos. Manj kot predvideno je napredovala tudi proizvodnja v Venezueli, ki je največja svetovna izvoz-

nica in druga največja proizvajalka petroleja; njena proizvodnja se je namreč dvignila samo za 2,5 odstotka proti nameravanemu količniku 3,7 odstotkov.

V Severni in Južni Ameriki skupaj so pridobili 44,1 odst. vsega petroleja na svetu: ZDA in Kanada 28,2 odstotka, Karibsko področje 13,2 odstotkov in druge dežele Latinske Amerike 2,7 odstotka s povprečnim napredkom 1,5 odstotkov v primeri s prvim polletjem 1964.

Proizvodnja v deželah Srednjega vzhoda se je povzpela za 10,8 odst. Glavni proizvajatelj teh dežel je Kuvajt, vendar je proizvodnja najbolj narasla v Saudovi Arabiji (za 26 odstotkov) in na področju Abu Dhabija (kar za 56,5 odstotkov). Skratka, na Srednjem vzhodu so pridobili 28,2 odstotkov vsega petroleja na svetu ali toliko kolikor ZDA in Kanada skupaj.

Afriška proizvodnja je napredovala za 37,4 odstotkov. Libija, kjer so začeli pridobivati šele pred 4 leti, je že dosegla letno proizvodnjo nad 50 milijonov ton in jo je letos povečala za 54,5 odstotkov. Značilno je, da je dosegel proizvodni dvig v Nigeriji, ki pridobiva razmeroma malo petroleja, 135,4 odstotkov.

V Zahodni Evropi, ki proizvede letno 1,4

odstotkov vsega petroleja, so zabeležili napredovanje za 6,7 odstotkov, na Daljnem vzhodu, katerega delež pri svetovni proizvodnji znaša 2,2 odstotka, pa 5 odstotkov.

V Sovjetski zvezi in ostalih komunističnih deželah je proizvodnja surovega petroleja v prvi polovici leta narasla za 8,2 odstotka in s tem je bilo prekošeno povprečje proizvodnega napredka na vsem svetu; tam so pridobili 130 milijonov 635 tisoč ton ali 17,7 odstotkov vsega petroleja na svetu.

Mlezivo mladičem v treh urah po porodu

Le prvo mleko je v resnici mlezivo

Mlezivo je namenjeno za prvo hrano novorojenih živali in zato tudi tako sestavljeno, da potrebam le-teh v idealni meri ustreza. Od običajnega mleka se mlezivo bistveno razlikuje; ne le da ima nekako štirinokrat več beljakovin (17 % v primeri s 3,5 % v normalnem mleku), odločilno je, da so to povsem druge in drugačne beljakovine. Medtem ko v običajnem mleku prevladuje kazein (sirina) ga je v mlezivu celo nekoliko manj tako da gre ves višek beljakovin (v primeri z normalnim mlekom) na račun tako imenovanih globulinov. Ravno ti globulini pa so namenjeni in potrebni novorojenim živalim, tj. vsem sesalcem. Na te globuline so namreč vezane tako imenovane zaščitne snovi, ki varujejo mladiče pred okužbami, zlasti dihalnih organov in prebavil.

Vendar pa odstotek globulina v mleku začne upadati takoj po rojstvu ali pravilneje, ko se prične v vimenu normalna tvorba mleka. To bi se dalo razložiti tako, da se nabira globulin v vimenu (in v krvnem obtoku) predvsem pred porodom, ko pa prične vime normalno delovati, pa se v nastajajočem mleku nekako razredčuje.

Da bi torej dobil mladič čimveč zaščitnih snovi, ga je treba čimprej pustiti k sesku, ali telička napojiti. Kolikor dlje s tem odlašamo, toliko bolj „razredčeno“ hrano bo dobil (v smislu zgoraj povedanega) in če je že močno lačen, je toliko več nevarnosti, da se bo preveč nasitil.

Če se bodo mladiči pravočasno prvič nasitili, bodo globulini in z njimi povezane zaščitne snovi pravočasno in nespremenjeni prišli v krvni obtok in tako opravili svojo nalogo. Kolikor pozneje pa dobi mladič prvo hrano mlezivo, toliko manj učinkovita je.

Poleg globulinov igra v mlezivu veliko vlogo tudi vitamin A. Dokazano je, da pride do okužbe črevesnih sten in potem do driske toliko prej in v toliko hujši obliki, kolikor manj je v mlezivu vitamina A.

Sivalni stroji znamk: Gritzner, Rast & Gasser in Jax — najnovejši izdelki — popolnoma avtomatični Zick-zack-sivalni stroji so ponos gospodinj in šivilje, kateri jim olajšajo in skrajšajo delo. Naročite si ga takoj v strokovni trgovini sivalnih strojev:

JOHAN LOMŠEK

TIHOJA, P. Dobrla ves — Eberndorf

Zahtevajte cenik. — Ugodni plačilni pogoji.

Dober ali slab sir

Izurjen poznavalec sirov lahko že na prvi pogled oceni, če je sir dobre ali slabe kakovosti. Kakovosten sir je običajno pravilne oblike. Skorja je čista in brez plesni. Masa sira mora biti trdna, toda ne pretrda in žilava. Masten sir spoznamo po dotiku s prsti, ker čutimo maščobo in se lahko drobi. Malo masten sir pa je suh in žilav. Neprijeten duh nam pove, da beljakovine gnijejo in razpadajo. Pri tem pa so seveda izjemni siri, katerih osnovna značilnost je neprijeten vonj.

Če je sir drugačen, kot je predpisano za posamezno vrsto, potem ima napake. Vzroki napakam so zelo različni: slaba kakovost porabljenega mleka, slabo sirilo, slab način priprave, ovire pri zorenju in nepravilno skladiščenje zrelih sirov. Napak sirov je več vrst.

Napihnjen sir nastane zavoljo prevelike količine plinov v siru. Navadno se začne sir napihovati že v začetku zorenja. Toda lahko se začne napihovati tudi pozneje, ko je sir že zrel. Začetna napaka nastane zavoljo drobnosti, ki so prispele v sir iz nečistoče. Napihovanje zrelega sira pa povzroči druge vrste drobnosti. To prav hitro spoznamo po neprijetnem vonju maslene kisline v siru.

To napako preprečimo, če sirimo vedno kakovostno mleko z zelo malim številom drobnosti, pa tudi priprave za sirarstvo morajo biti vedno čiste. Uporaba kemičnih sredstev, ki bi preprečevala napihovanje, pa zavoljo zdravstvenih razlogov ni dovoljena.

Slepi sir je napaka tistih sirov, katerih osnovna značilnost je veliko število votlinic (na primer ementalec, trapist itd.). Če se votlinice niso razvile, tedaj pravimo, da je

sir slep. Napaka nastane zavoljo prenizke toplote v prostorih za zorenje. Tam se niso mogle razviti koristne drobnosti, ki pomagajo pri nastanku votlinic. Okus in duh slepega sira se običajno ne razlikuje od dobrega sira.

Grenki sir nastane zavoljo prevelike količine sirila. Vsak sir ima v začetku zorenja grenak okus zavoljo posebne snovi, ki v njem nastaja. Toda to je za mladi sir naravno. Pozneje se okus pri uporabi pravilne količine sirila izgubi.

Nenaravna barva sira je pogost pojav pri sirih. Sir ima modrikasto, zelenkasto ali podobno barvo. To nastane zavoljo neznatne količine železa, ki pride v sir s sirarskim priborom. Pisane lise v siru skorja pa pomenijo, da so se tam naselile plesni. Sirjenje plesni preprečimo s pogostim čiščenjem in pranjem sirove skorje, pa tudi s tem, da shranjujemo sire v ustrezno vlažnih prostorih.

Sir nepravilne oblike nastane zavoljo nepravilnega ravnanja z njim v času zorenja, ali pa, ko je vskladiščen. Če ga dlje časa držimo v premalo vlažnem skladišču, dobi sir nepravilno obliko, pa tudi skorja mu poka. Tako obliko pa dobi tudi sir, ki se je zavoljo prezrelosti zmehčal. Vzrok za nepravilno obliko pa je tudi nezdrava in poškodovana skorja. Skorja se lahko pri dotiku s podlago zmehča in tudi to je potem vzrok za nepravilno obliko sira. Zato moramo sir večkrat obračati, umivati in čistiti s suho čunjo.

Nečisti sir je tisti, v katerega so se naselili zajedavci. Na primer sirna muha, sirna pršica itd. Poglavitni vzrok pa je seveda nečisto mleko ali pa nečisti prostor, v katerem zori sir.

Zagrebski velesejem

Avstrija zastopana na sejmu

Tudi letošnja jesen je prinesla zagrebskemu velesejmu nove uspehe, tako da lahko govorimo o novih rekordih. Na njem je razstavljalo osem držav več kot lani, a sedem držav več kot leta 1963. Pred vhomom na sejmišče je plapolalo letos kar 23 evropskih zastav, 20 afriških, 13 azijskih in štiri ameriških držav. Nič manj kot 33 držav je razstavljalo skupno in uradno.

Tudi Avstrija je razstavljala v lastnem paviljonu. Avstrijski razstavljalci so svoj paviljon zelo skrbno pripravili. Avstrija je tokrat poskrbela z več blagom za široko potrošnjo, zlasti tkanin, kozmetičnih proizvodov, gospodinjskih aparatov in športnih artiklov. Pa tudi industrijska oprema je odlično zastopana.

Italija je bila bogato zastopana na zagreb-

škem sejmu. Na njem je ona razstavila v svojem paviljonu proizvode raznih vej: od orodja do kompliciranih strojev, od kozmetike do gospodinjskih aparatov in konfekcije.

Iz Zahodne Nemčije je bilo toliko interesentov za sejma, da ni bilo za njihove vzorce dovolj prostora v paviljonih. Zahodnonemški proizvodi niso namenjeni samo jugoslovanskim, marveč tudi drugim kupcem sveta. Razstave ostalih zahodnoevropskih držav so skladno dopolnjevale ta bogati izbor.

Združene države ameriške so tokrat nastopile z razstavo pod geslom »Električna energija, činitelj boljšega življenja«. Razstava ne zajema samo uporabe elektrike v gospodinjstvu, v proizvodnji in znanosti, temveč tudi električne in elektronske opreme za polet v vesolje.

Pri nas na Koroškem

SELE

(Hribolazca na Košuti v smrtni nevarnosti)

Mallo je manjkalo, da nista v nedeljo dva hribolazca izgubila svoje življenje na Košuti.

Dva mlada strastna alpinista, vojaka avstrijske voške, Karl Reichel iz Weingrata pri Gradcu in Walter Susitz iz Vetrinja sta se podala na Karavanke, in sicer sta hotela prispeti na Košuto na severnem grebenu Košutnikovskega stolpa, ki je, kot je znano precej tvegana pot. Iz kočice na Košuti sta odšla v nedeljo ob 9. uri zjutraj. Čeprav je že narahlo deževalo nista nič mislila na to, da bi opustila tvegano vzpon. Ker ob 14. uri še ni bilo ničesar slišati o mladih plezalcih na severnem grebenu Košutnikovskega stolpa, medtem se je vreme spremenilo v sneženi vihar, je nek Reichlov prijatelj, ki je ostal v koči, postal pozoren na to in je takoj obvestil žandarmerijo v Selah. V tem času pa sta že dva finančna stražnika poizvedovala za hribolazcema. Šla sta po normalni poti, to je vzhodni globeli na Košutnikov stolp. Ob 16. uri se jima je posrečilo zagledati oba plezalca na severnem grebenu, približno 200 metrov od vrha. Stražnika sta potem takoj po radiu pozvala reševalce.

Neki član reševalne odprave je pripovedoval, kako dramatična je bila noč na Košutnikovem stolpu. Kako so reševalci, v siju luči in bakel (plamenic) in ob žvižgajočem snežnem viharju, poskušali rešiti oba pogrešana gornika. Pri reševanju mladih hribolazcev sta se posebno odlikovala dva reševalca, Peter Sagmeister in Rudolf Widmann, ki sta morala najprej pritrditi vrv v severni steni in se po njej spustila do ponesrečenih gornikov.

Sedaj so poskusili reševalci oba hribolaz-

ca, Reichla in Susitza, s pomočjo priprave, z jekleno vrvjo spraviti na vrh. Toda na žalost je poskus izpodbil, kajti jeklena vrv se je ob ostrih skalnatih robovih preveč obrnila, pri tem se je zlomila tudi ena valjčna opora. Bila je že skoraj polnoč, ko so morali reševanje prekiniti.

Susitz in Reichel sta si potem zagotovila bivanje na nevarnem grebenu in čakala na nadaljnje reševanje. Del reševalne odprave pa je prebil dolge ure zmrzujoč na vrhu Košute. V ponedeljek zjutraj so prispeli še drugi reševalci iz Celovca, tako žandarmerija in vojski zvezne vojske z novo reševalno opremo.

V ponedeljek ob 13. uri je radio javil, da so srečno potegnili enega od ponesrečencev na vrh, in sicer se je to zgodilo brez zapleta. Do 15. ure popoldne so potem rešili še drugega gornika čez težko prehodno severno steno. In ko je prispelo še poročilo, da sta oba hribolazca ostala nepoškodovana, je živčna napetost reševalcev popustila. Ob 17. uri je prispela reševalna odprava polnoštevno v kočico.

Naporno čakanje v severni steni Košute je najbolj prizadelo Susitza, medtem ko se je Reichel hitro opomogel. Ko sta se Reichel in Susitz v koči ogreli in pokrepčala, sta nato vstopila v helikopter, ki ju je odpeljal v Celovec.

CELOVEC

Kolesar podri pešca

Na Velikovski cesti v Celovcu je neki kolesar v petek preteklega tedna popoldne zadrl pešca, 45-letnega delavca Valentina Sakobievneka iz Celovca. Pri padcu si je delavec zlomil golén (Unterschenkel).

Bodi zaposlen!

Nestetokrat smo že sami ugotovili, da ne moremo biti ob istem času živo pozorni na dve popolnoma različni stvari. To je dušeslovni zakon, katerega mora upoštevati vse dušeslovje. Ali smo pozorni na eno ali na drugo stvar, ali pa dojemamo sicer dve stvari, toda zelo površno.

V prizadevanju, da se ohranimo dobre in plemenite, se moramo vztrajno in odločno zoperstavljati notranjim zlim nagnjenjem in zunanjim slabim vplivom. Zelo uspešen način boja proti zlu je stalna zaposlenost našega telesa in duha. Kadar je namreč kdo zelo zaposlen z delom, ga zlo ne more prevzeti; v brezdelju in lenarjenju je pa človek zmožen vsake grdobije. Zato so prebivalci goratih in drugih manj rodovitnih dežel na splošno bolj mravni in zdravi, ker jih trdo delo močno zaposluje in utruja. Prav tako je znano iz zgodovine starih narodov, da so bili mogočni in zdravi, dokler se niso pomehkužili in se v bogastvu predali brezdelju. Ko so pa delo prepustili sužnjem, so začeli propadati.

Veliki škof Slomšek je zapisal mladini v opomin: „Rja sne železo, lenoba pa mlado telo, ko praznuje.“ Znan je tudi star pregovor, ki pravi: „Lenoba je vseh grdob grdoba.“

Vsako telo potrebuje počitka, če naporno dela. Kdor mesece in leta brez počitka dela, je potreben počitnic in oddiha. Toda tudi takrat se je treba primerno zaposliti s športom, igro, prosveto, branjem in podobno.

Dokler se gorski potok mora riniti skozi skalovje in se loviti preko strmin, je njegova voda sveža in čista. Hitre riibe brzijo po njej; sonce in zvezde se ogledujejo v njegovih čistih tolmunih. Ko pa je iz potoka nastala reka, ki se leno vije po dolini, je njegova voda blatna...

Delo ali vsaj zaposlenost sta mlademu človeku močna varuha plemenitosti in izvrstna opora krepitvi. S telesnim delom si krepimo moč in spretnost; spoznavamo pa tudi svoje zmožnosti in spretnosti. Pri telesnem delu se duša uči pazljivo nadzorovati telo in imeti pregled nad harmoničnim razvojem telesnih sil; to jo varuje enostranosti. Ročno delo nam torej vzgaja čutčnosti in odgovornosti za še tako nepomembna dejanja. Brzda nam domišljijo in jo pametno naravnava, da sanjavo ne bega. Resno izvrševanje telesnega, ročnega dela nas uči spoštovanje do vseh telesnih delavcev in do njih proizvodov.

Cerkveni pisatelj sv. Hieronim, ki je živel v četrtem stoletju in je bil doma v mestu Stridonu, v današnji Dalmaciji, je bil zelo vroče narave. Imel je težke boje s samim seboj, da je ostal pošten. Da bi bil dovolj zaposlen, se je vneto lotil učenja hebrejskega jezika, kar je bilo takrat zelo težko, ker niso imeli za to potrebnih učnih knjig. Pa se je izvrstno naučil in še danes rabimo njegove prevode svetega pisma.

Ko je nekoč neki fant vprašal resnega Hieronima, kako bi najlaže v sebi premagal uporno naravo, mu je ta odvrnil: „Vedno kaj delaj, da te satan nikoli ne dobi brez dela.“

ZA MLADINO IN PROSVETO

Mladina se organizira

Zmotno je mišljenje, da današnji čas nima več razumevanja za organizirano delo. Res je sicer, da je „zlati čas“ organizacij za nami, ko je zlasti kulturno življenje bilo vse prežeto z organizacijami. Temu bo vzrok deloma v razbitju družbene povezanosti po hitrejšem tempu življenja, po pridobitvah moderne tehnike in v posegu javnih organov v področja, ki so nekdanj bila prepuščena privatni iniciativi. Pomislimo pri tem le na radio, kino in televizijo, kar usodno tekmuje s kulturno-prosvetnim delom. Razbita je vaška skupnost in mladina je zlasti ob nedeljah čisto „brezdomna“. Zares so to velike ovire, vendar ne tolike, da bi mogli trditi, da so organizacije danes postale nekaj nesodobnega.

Če pogledamo resnici v obraz, bomo videli, da je vse današnje življenje prepreženo z organizacijami. Pomislimo samo na gospodarstvo in politiko. Tudi športne organizacije so že dosegle zadnje gorske vasi.

Nikakor nismo proti gospodarskim, političnim ali športnim organizacijam, toda še vedno zavzemajo kulturne organizacije med

ostalimi prvo mesto v vrednostni lestvici. Te imajo namreč nalogo, da mlade ljudi bogatijo duhovno in jim dajo za rast v poštene člane družbe to, kar jim dom in šola nista mogla nuditi.

Razume se, da mladinska organizacija nikdar ne more družine nadomestiti; ona more le dopolnjevati delo družine, z njo sodelovati in mladino z njo povezovati. Zgrešeno bi zato bilo, če bi organizacija mladino staršem odtujevala in jo usmerjala v miselnost, ki je tuja družinskim tradicijam.

Mladinska organizacija mora služiti vedno in izključno mladini in ne sme biti nikdar le sredstvo kakih strankarskih, gospodarskih ali osebnih interesov. Za mladino je ta čas predragocen, da bi organizacijo izrabljali za kaj drugega kot samo za to, da služi mladini, da pomaga odkrivati in razvijati njene darove, sposobnosti, da ji rešuje probleme duhovne in telesne rasti, da ji nudi zdravo veselje in plemenito zaposlenost, ter jo tako najlepše pripravlja za njene sedanje in prihodnje naloge v družini in družbi.

Iz filmskega sveta

Filmski igralci pred sodiščem

Velika filmska afeta je nastala ob filmu „Le bambole“, ki so ga nedavno izdelali in predvajali po Italiji. Pri tem filmu, ki je izzval hude kritike pri poštenu publiki zaradi skrajno nemoralnih scen, sta sodelovali tudi dve italijanski filmski igralnici, ki sta obenem tudi materi. To sta nam zelo poznana Gina Lollobrigida in Virna Lisi. Ob javnih protestih je končno prišlo do tožbe: zaradi javne nemoralnosti so se prvič v filmski zgodovini v Italiji morali zagovarjati filmski igralci in režiserji. Bili so tudi obsojeni.

Zanimivo je, kako sta se glavni obtoženki zagovarjali: „Ko sem sprejela ponudbo, da nastopim v filmu v nekaj precej kritičnih scenah, mi je režiser zagotovil, da tega filma ne bodo predvajali v Italiji. Zato sem bila v dobri veri.“ (V Italiji se je bala poštene javnosti in zakona o nemoralnosti...) Lollobrigida pa, ki je doslej veljala za dokaj pošteno igralnico, pa se je izgovarjala, da niti igralca ne ve ob snemanju, kakšen bo pravzaprav film. Tako tudi ona ni prav vedela, kaj bo prišlo iz posnetkov. Vendar ta izgovor je ne more opravičiti, kajti scene v vsej razglednosti pač niti najspretnejši režiser ne more spremeniti v svet dostojne umetnosti.

Obe igralnici sta materi in Virna Lisi celo trdi, da hoče biti dobra mati; tega niti Gini

Lollobrigidi-Skofič ne oспорavamo, vendar se moramo čuditi tolikšni zmedenosti, da obe moreta trditi, „da nista mislili, da delata kaj slabega“, ko bi ju vendar že misel na odgovornost pred lastnimi otroki morala zresniti čes, nekoč bodo lastni otroci gledali v tej umazani luči...

Vietnam v filmu

Že vojno na Koreji so prikazovali v filmu; najprej vojakom na korejski fronti, nato pa po vsem svetu. Cela vrsta hollywoodskih igralcev je takrat sodelovala na „bojnih poljanah“, kar vsekakor ni bilo brez nevarnosti. Razume se, da je bil zaslužek temu primerno visok. Zdaj so pa zopet zbrali med hollywoodskimi igralci „prostovoljce“ za fronto v Vietnamu, da na tem nevarnem področju „odigrajo“ svojo neizprosno borbo. Te filme bodo v kratkem kazali vojakom na vietnamski fronti.

Črnc — filmski podjetnik

V Hollywoodu je pred kratkim prevzel vodstvo filmske produkcije črnc Ike Jones, kar je prvič v zgodovini ameriške filmske umetnosti. Ike je bil več let pevec šlagerjev skupno z Nat King Cole-jem, ki je nedavno od tega umrl. Prvi film Ike Jonesa je napol dokumentaren film „Adam“, ki prikazuje življenjsko zgodbo nekega jazz-muzikanta.

Otroški kotiček

Pikapolonica, poveji!

Res ne vemo, kam naj mi v nedeljo gremo! Pikapolonica, pokaži: ali v loko — ali v gozd, morda k Jurjevim čez most; ali v goro — ali v mesto — ali pa z železno cesto — po pravici nam pokaži, pa se nič ne zlaži! Pikapolonica leti na vzhod — o, k teti... saj res, v nedeljo bo njen god!

Tone Gaspári

Kako moramo živeti?

(Sestavili učenci šole „Zdrava mladost“ v deveti deželi.)

Zjutraj: Dobro jutro!

Umij kožo svojo, potem pa k zajtrku!

V šoli: Uči se rad!

Bodi dobre volje, nikdar surov!

Opoldne: Jej z veseljem! Grizi dobro in požiraj počasi!

Pomagaj doma!

Popoldne: Na zrak, na sonce, k igri!

Delaj, sonči se, kopaj se!

Zvečer: Dober tek! Moli in hvali Boga!

Umij si tudi zobe!

Lahko noč!

Pomni:

Umij roke pred vsako jedjo!

Uživaj naravno hrano!

Ne pij opojnih pižev!

Pazi vedno na red in snagol!

Veselj, delo, poštenje, dobrota srca: to je naša moč.

SVEČE

Sveče se imenujejo pravzaprav Svečane, nekdanj pa so se Vrvice imenovale.

Turki so prihruli tudi v ta kraj, kristjani pa so se zatekli v cerkev. Tam so goreče žebrali in prosili Marijo, da bi jih rešila.

In res: ravno pred vasjo so se Turki začeli pogrezati v zemljo, zmerom bolj in bolj in se zato niso upali dalje. Obrnili so se in rekli: „To je svet kraj.“

Od tedaj je vas dobila ime Svetice, pozneje pa Svečane oziroma Sveče.

Metki je bilo tako hudo, da je jokala, ko je bila na samem in je ni nihče videl.

Še bolj hudo ji je bilo o Božiču. Ko da bi izumrlo je bilo drugo nadstropje te stare ljubljanske hiše: študentje so odšli domov. Tine tudi. Še nikdar ni bila Metka o božičnih praznikih z doma. O, kako lepo je bilo na sveti večer, ko je prišel Tine pogledat njihove jaslice. Nobeno leto ni zamudil tepežkanja!

Teto je njena odločnost osupnila. Pridržala jo je z dobroto, bila je zopet taka, ko da ni bilo nikdar Kalumeta v tisti kuhinji z okni na grad. Potožila je tudi Metki, kako pusto in prazno ji je sami, kadar ni študentov in je v drugem nadstropju tiho ko v grobu. Metka je morala ostati. Zelja po domu pa je tako gorela v njej, da je sklenila pobegniti takoj, ko se vrnejo študentje. Teta je računala s tem, da jo pusti domov tja proti svečnici. Tedaj bo gotovo Amerikane zapustil staro domovino.

Tine je prinesel od domačih pozdrave. Da jim je dolgočasno brez nje, so trdili. O, res je bilo doma pusto brez nje, ji je povedal po tiho, ko ni bilo tete v kuhinji. Vse božične počitnice mu je doma nekaj manjkalo, ni bilo tako ko drugičkrat, ko je Metka doma...

Metka mu ni povedala, kako je trpela, ko njega ni bilo v Ljubljani. Domov pa ni več tako silila ko med počitnicami.

Ko je prišel Kalumet po slovo, mu Metka ni verjela. Skrila se mu je in ko je odhajal, mu ni podala roke. In res je Kalumet ne-

MATIJA MALEŠIČ

9

V ZELENEM POLJU

roža

In zopet je bila Metka jezna na teto. Pobegnili je. Prehodila je tisto pot ko prejšnje popoldne, pa še Posavje je navrgla. Hodila je hitreje ko včeraj, bila je nemirnejša ko prejšnji dan. Če teta res misli, da bi mogla vzeti to starino z barvanimi lasmi, je bolje, da se sploh ne vrne več k njej...

Čakala je pred hišnimi vrati, da jih je prišel hišni gospodar zaklepat. Kljub vsem sklepom je le smuknila skozi vrata. Na stranišču ji je bilo žal, da ni ostala zunaj. Predolgo je morala čakati, premrzlo je bilo, preveč se je zmotila v teti.

Ko se je teta vrnila s svetilko izpred hišnih vrat, ni Metka pospravljala svojih stvari v kovčeg. Tako ko včeraj teta je zdaj ona sama strmela v ledene rože na oknih in skušala teti pokazati, da bi ji ne bilo prav nič žal, če bi v tistem trenutku prišla smrt ponjo.

Sprva teta ni hotela nič govoriti. Metka še manj. Stoprav ko je ugasnila luč, je rekla teta: „Odgovorna sem zate, dokler si v Ljubljani. Kaj naj rečem očetu, če me vpraša, kod si se potepala danes zvečer in ponoči? Včeraj tudi. Teže te človek čaka, bolj gotovo te ni.“

Bog ne daj, da bi Metka kaj odgovorila.

Hvala Bogu, da ste le zopet spregovorili, tetka!

„Za mlada dekleta taka ponočna potepanja niso! Zapomni si to!“

Rajši za uro v vico ko sedeti ob Kalumetu! Ali Metka vam ne odgovori, tetka! „Da si tako trdosrčna, si tudi nisem mislila. Ko da nisi naše rodovine! Koko za slovo bi mi privoščila, saj je tako dovolj nesrečen in potr.“

Oho, tetka, kaj pa to: roko za slovo?

„Vrne se v Ameriko! Saj je predober za vas vse, ki se le norčujete iz njega in ga smešite...“

Tetka, če se res vrne!... Metka se mora potajiti, da ne izda svojega veselja. Oj, kako lepo bi bilo na svetu, če bi Metka vedela, da je Kalumet tam daleč, daleč v Ameriki na svoji farmi... Ta zavest bi bila tako lepa, da ji Metka ni mogla prav zaupati.

Ni se motila. Teta ga je res pogovorila in obljubil ji je, da se vrne na svojo farmo. Ali z odhodom je odlašal. Teta ga je pismeno opomnila na obljubo, kajti bolelo jo je, da se tako norčujejo iz njega po domči vasi. Zatekel se je k izgovoru, da ni še postavil svojih materi nagrobnega spomenika. Prišel je v Ljubljano, prosil je teto, prosil Metko, naj bi mu ga šle pomagat izbrati. Tineta je prosil, naj bi mu napisal verze za na spomenik. Obljubil mu je, da mu bo plačal stih, kakor mu ne bo nikdar nihče na svetu plačal nobene njegove pesmi. Ol rajt. Metko je kar stisnilo pri srcu:

Ali nasede Tine? Ne sprevidi, da Kalumetu niti pri tem ni toliko do tega, da počasti materin spomin, ko da se pobaha, da morda s tem gane Metko? Da porabi priložnost in pride v Metkino bližino...

Tine je odklonil. Da delajo samo čevljarji čevlje po naročilu, je dejal, krojači pa izgotavljajo obleke za denar. Svojih pesmi Tine ne zлага ne po naročilu ne za denar...

Teta huda. Prvič jo je Metka čula, da je pozabavljala na Tineta, domišljavca. Oj, kako je sprejela! Amerikaneč teta! Tudi na Metko je bila huda, ker ni hotela iti h kamnoseku izbirat nagrobnika za Kalumetovo mater. Sploh ni bilo več tako lepo v kuhinji drugega nadstropja te stare ljubljanske hiše, odkar je začel prihajati tja Kalumet. Metka je mislila in mislila, kako bi bilo, če bi pobegnila kam, kjer bi je Amerikaneč ne našel. Beg sam bi ne bil težak, ali izpostavljati se ko natakara opazkam pivcev, delati ko dekla za hrano in prenočišče?

Morda pa le teta doseže, da se Kalumet poslovili od stare domovine? Metka tega ni mogla prav verjeti, zato je dopovedovala teti, kako so vsi njeni upi in naporji zaman. Teto je to dopovedovanje dražilo in jezilo. Zato je še z večjo vnemo mislila na Amerikaneč, ki je bil sedaj več v Ljubljani ko v rojstni vasi.

Ali pa bi šla Metka domov?

Jo, pred tiste grde in zlobne jezike, kakršnih gotovo ni nikjer drugod na svetu!

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O

B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

Kaj vse sem doživel in videl v ruskem ujetništvu

Ob 50-letnici ujetništva obuja spomine Jožef Vauti, kmet na Rutah pri Rinkolah.

(4. nadaljevanje in konec)

Upanje na povratek

Majnika 1920 so nam naročili, naj se zglasimo v pisarni za vojne ujetnike zaradi registracije, in sicer po abecednem redu. Ruska abeceda ima spredaj tale vrstni red: a b v c. Tako sem prišel že drugi dan na vrsto. Zvečer je poslovala v tabornišču komisija, ki je pregledovala zdravstveno stanje ujetnikov. Član komisije je bil tudi avstrijski zdravnik Tirolec dr. Niedermaier. Prišel sem prvi na vrsto. Pregledal me je in mi prisodil zaradi kile 75 odst. nezmožen dela. V pisarni mi pisar na podlagi tega zdravniškega izvida zagotovil: „Tebi mi treba delati, ti pojdi s prvim transportom domov!“ Moj tovariš Medard Pürchner je bil doma iz iste vasi kakor dr. Niedermaier. Po blagohotni naklonjenosti svojega rojaka je tudi dobil 75 odst. in je za svoje tovariše izposloval višje procen-te.

Na poti domov

V pričakovanju našega odhoda smo večkrat šli gledat na kolodvor, če je prišel kak transportni vlak. Dne 15. julija je res tam stal sanitetni vlak s petdesetimi vagoni. V pisarni so mi uredili moje dokumente. S tovarišem istih procentov in enim Čehom sem stopil v vlak. Kar kipelo je veselje v nas pričakovanju, da je zdaj vendar enkrat konec ujetništva in da bomo kmalu doma. Vlak je potegnil. Bog daj srečno pot! A kmalu je vlak obstal. Lokomotiva je bila za dolgo vrsto vagonov preslaba. Ko je prišla na pomoč še ena, je pa počasi šlo naprej.

Čez uralsko pogorje vodi železnica po velikih ovinkih, brez predorov. Zato smo večkrat po petminutni vožnji videli kakih 25 metrov nižje progo, po kateri smo se prej peljali. Vlak je vozil zato počasi, večkrat tudi obstal, da je pridobil pare. Skakali smo iz vagonov trgali rože, z roko se držali ograje in korakali ob vlak. Enkrat smo pa vlak naprej tiščali, skoro ves popoldan, kar je bilo naravnost smešno. Končno smo dospeli na vrh Urala, kjer je meja med Evropo in Azijo. Odtod navzdol pa je šlo hitro. Vlak je drdral in piskal, da nas je bilo strah. Pri Samari je vlak prekoračil Volgo in prispeli smo v Moskvo. Tam smo na kolodvoru čakali 10 dni. Prihajali so k nam agitatorji in nas v svojih govorih navduševali za komunizem. Dospel je takrat transport ujetih Rusov iz Nemčije. Z njimi smo menjali denar. Mi smo jim dali ruskega oni pa nam nemškega. V Moskvi bi nas

najraje zadržali in nas poslali na delo, a so nas po 10 dneh le izpustili naprej, ker smo veljali za delo nesposobne invalide. Šlo je dalje proti Estonski. Pred mejo smo na zadnjem ruskem kolodvoru morali izstopiti in iti skozi neko hišo. Tam so nam odvzeli nemški denar, meni 320 mark. Nismo pa mogli opozoriti onih, ki so prišli za nami, naj denar skrijejo. Ko so nas tako okradli, smo smeli z vlakom dalje. Pred prestopom meje so nas prešteli ruski vojaki. Na drugi strani meje pa estonski, ko so nas prevezeli.

Skozi Estonsko

V spremstvu estonskih vojakov smo se peljali do ravnine, kjer smo izstopili in skozi mesto Narva prispeli v trdnjavo. Z našim vlakom pa so se odpeljali ruski ujetniki iz Nemčije, ki jih je pričakal na isti ravnini. Čez tri dni smo se tudi mi odpeljali do morja. Ladja Martha Woermann, zasedrana na odprtem morju, je že čakala na nas. Vlačilec nas je privlekel do nje, nanjo pa smo splezali po lestvi. Dali so nam jesti in vsak je dobil številko svoje postelje. Zvečer smo se odpeljali, a navdajal nas je strah, da ne zadenemo na mine. Na ladjo pa je prišel kapetan, ki mu je bilo minsko polje dobro znano, in nas je srečno pripeljali skozi nevarnost. Vožnja po Baltičkem morju je trajala 3 dni do Swiene-

Oton Zupančič:

Pogledal ji je v oči

Pogledal ji je v oči
in ona se ga je zbala,
kot bilka je vztrepetala:
„Živ ogenj so tvoje oči.“

„Živ ogenj so moje oči,
ker je zunaj vihar nocoj...
Sem k oknu stopi z menoj,
poglej jih, demone noči!“

Pred njima kostanji ječijo,
vijó se nad vodó,
nad njima oblaki gredó
čez mesto, temná melodijo
pojó...

Blisk — tresk... „Zdaj poglej
skozi mrežo vej:
teh stolpov ponos — kot smeh kljubujoč

minde, odtod pa smo se peljali po zalivu do Stetina.

Skozi Nemčijo v Avstrijo

Tam smo bili sprejeti z vsemi častmi. Korakali smo skozi špalir belo oblečenih deklet, ki so nas pozdravljale in obsipavale z rožami. Na peronu kolodvora so nas razporedili po narodnostih. Sprejem so fotografirali in tudi posameznike in smo slike lahko naročili. Popoldne smo se peljali v smeri Berlin—Regensburg—Leipzig do avstrijsko-nemške meje v Passau. Nadaljnja vožnja do St. Michaela pri Leobnu je trajala 2 dni. Bila je zelo mučna, ker nismo mogli nič ležati in zato tudi nič spati. V St. Michaelu smo dobili novo vojaško obleko, perilo in odpustnico.

Na Koroškem

Bližali smo se Koroški. Grede je marsikateri tovariš izstopil. Končno sva ostala samo še dva. Oba sva bila iz cone A. On Rožan, jaz Podjunčan. Med vožnjo naju je neka ženska strašila, da bova imela na demarkacijski (razmejitveni) črti sitnosti, zato naj ne hodiva po cesti, ampak naj raje „na črno“ prekoračiva črto. Nisva pa upoštevala njenih nasvetov, češ saj sva poštenjaka in nisva kriva svojega ujetništva. V noči na 15. avgust sva dospela v Celovec. Z dovoljenjem uradnika sva smela prenočiti na kolodvoru v čakalnici. Zjutraj je hudo deževalo. Čakala sva, da je dež prenehal. Poslovala sva se in jaz sem se podal h gostilničarju Tratniku, rojaku iz Vogrč. Nisem imel denarja, a mož mi je gostoljubno postregel z zajtrkom in cigaro ter nasvetoval, naj grem k Mondscheinu v velikovško predmestje, kjer so se ustavljali vozniki

ANEKDOTI

Nekega dne je bil francoski kralj Louis-Philippe z vojvodo Polignacom na terasi gradu Amboise. Kmetje, ki so hodili mimo so prav spoštljivo pozdravljali kralja. Ta pa je prav vsakemu odzdravil.

„Ne razumem, sire“, je dejal vojvoda, zakaj snamete pred vsakim kmetom, ki Vas pozdravi, klobuk z glave.“

„Veste“, je odvrnil kralj, „ne bi rad, da bi kmetje mislili, da so bolj vzgojeni kot jaz.“

V času, ko je bilo v Evropi še mnogo kraljev, je portugalski kralj prvič obiskal angleškega kralja Edwarda. Ob slovesu je vprašal angleški kralj Edward VII. svojega visokega gosta, kaj mu je bilo na Angleškem najbolj všeč. In Carlos mu je odgovoril:

„Roast-beef“ (izg. roust bif = goveja pečenka).

„In sicer ni napravilo na Vas prav nobene-ga vtisa?“

„Pač“, je rekel portugalski vladar, „kuhan-meso tudi ni slabo.“

iz cone A. Z njimi se lahko odpeljem. Res me je tam vzel na voz nek voznik iz Galicije. Predno sva odrinila, je še gostilničar potolažil moj želodec z izdatnim kosilom. Na demarkacijski črti na mostu čez Glino nisem imel nobenih sitnosti. Prav prijazni so bili z menoj. V Grabštajnu sem se mu zahvalil in vprašal na kolodvoru kdaj odide vlak. Jutri zjutraj ob štirih je bil odgovor. Ali ne vozi kak tovorni vlak ali vsaj lokomotiva? „Ne“, mi je odvrnil voznik. Peš hoditi je vendar predaleč in ponoči neprijetno.

Stopil sem v vas in v neki hiši prosil za prenočišče. V razgovoru so me vprašali, če sem imel v Rusiji kakkega tovariša iz Grabštajna. Dva sem imel: „eden se je pisal Wolf, drugi Škrubelj“. Škrubelj stanuje pri nas. Poklicali so ga in sva si prisrčno segla v roko ob zopetnem svidenju, po tolikih letih. Pogostil me je v svojem stanovanju, pri njem sem prenočil, zjutraj me je pa spremil na vlak.

Na Metlovi sem izstopil in zaskrbljen odkorakal domov. Kaj je s starši? Ali še žive? Že tri leta nisem dobil od njih nikakega pisanja. V jutranjem mraku stopim v hišo. Po veži pridejo mati in se nemalo ustrašijo. „Od kod se je pa ta ded vzel?“ Dobro jutro mati. Po glasu so me spoznali. Oh Jozel je prišel! so vzklisknili. Tako sem v nedeljo, 21. avgusta, zjutraj, po 36 dnevni vožnji in po petletnem ujetništvu bil zopet doma v rodni hiši.

kaj pozabil v domači vasi. Namesto v Ameriko se je vrnil domov. Teto je to tako pogrelo, da je izročila za tri dni gospodinjstvo Metki in se odpeljala domov. Ko se je vrnila, je hotela prisiliti Metko, da stopi na postajo in seže Amerikancu za slovo v roko. Metka ni hotela. Saj ni venjela, da za res odputuje.

Tega ji teta ni mogla pozabiti. Da človeku, ki mu je povzročila toliko gorja, ne odpusti!

„In gorje, ki ga je povzročil on meni?“ Ali teti ni bilo mogoče ničesar dopovedati. Ko je prišla razglednica iz Hamburga, je Metka verjela. Tetine užaljenosti ni niti skušala potolažiti. V tretje je pospravila svoje stvari in bila vesela, da gre domov. Oj, domača vas! Srečna, draga vas domača! Tine ima prav, ko je tako navdušen zanj.

Vkljub hrepenenju je zadnji dan bilo Metki hudo. Tine je povešal glavo. Ni skrival, kako pusto mu bo brez nje in kako mu je žal, da odhaja. Spremil jo je na postajo. In lko ji je teta kupovala vozni listek in je mislila, da ji za slovo pove kaj lepega, je bil ves nemiren, skoro zbežan in v zadregi. Ničesar ni rekel, le v roko ji je stisnil zložen listek. Ko je hotela Metka pogledati, žen listek. In ga je z očmi vprašala, kaj kaj je to pomeni, je stala teta pred njo. In Tine je bil ves rdeč in še bolj zbežan in nemiren ko prej. Po tem je spoznal, da o tem listku ne sme tetka ničesar vedeti.

Ko pa je odrinil vlak s postaje in sta ji

zginila teta in Tine izpred oči, je naglo razgrnila zloženi listek.

Brala je:

MARJETICA

Tam za gorami sreča spi,
do nje brezmejne so daljave.
Ne vem za pot, ki tja drži,
še sled so zbrisale goščave.

Jo sploh kedaj kdo prebudi
v deželi tam deveti?
Kaj mora res srce vse dni
le v željah kopneti?

Pastirčku modri so možje
pa tole razodeli:
„Marjetica za srečo ve!“
Povejte listi beli:

Bom prišel k sreči za goré
in vzbudil jo iz spanja?
Bo utolaženo srce,
ki le o njej mi sanja?

Marjetica, marjetica,
v zelenem polju roža,
ko duša vsa je žalostna,
me misel nate boža...

Metki je vztrepetal listek v rokah, kri ji je udarila v lica, od sreče se ji je skoraj zavrtelo v glavi. Naglo in plašno se je ozrla po oddelku, če ni kdo opazil njene sreče.

Gospa sodnikova, Tine je zložil Metki pesem! Kako pesem!

Vida, učiteljščnica, tebi Tine gotovo ni napravil nobene pesmi!

Oj, kako lepa, lepa, prelepa je ta pesem! Tine, ne hvali te zaman teta, ne občudujejo te zastoj drugi.

Tam za gorami sreča spi,
do nje brezmejne so daljave...

Kako lepo, prelepo se bere in čuje to!
Na dušek je znala Metka pesem na pamet.

IV.

Vekoslav je pisal na sodišču. Kakšna je bila njegova služba prav za prav in kako so ga ljudje v mestu klicali, Metka ni vedela. Da mu je bilo zoprno, če mu je kdo rekel, da je pisar, to je bilo znano vsej vasi. Njegovi domači so samo razodeli, da piše na sodniji. Če je kdo pripomnil, da tudi sodniki pišejo na sodišču, so domači skomignili z rameni.

Vekoslava so krstili na ime Alojzij. Lojze je bil tudi še, ko je šel v gimnazijo, o božičnih počitnicah prvega leta svojega študiranja je bil še zmerom Lojze, tudi o Veliki noči še. Na velike počitnice pa se je vrnil domov kot Vekoslav. O Lojzetu ni hotel nič več slišati, vsaj kadar je bilo treba kje njegovo ime napisati. Pozabil je na vrtu latinsko slovnico. Iz radovednosti jo je vrstnik odprl: Vekoslav, Vekoslav, Vekoslav, drugošolec Vekoslav, Vekoslav, učenec drugega gimnazijskega razreda, Vekoslav, Ve-

koslav, Vekoslav! Kjer kolikoli je bilo v knjigi kaj nenatiskanega prostora, ga je popisal bodoči drugošolec z besedami: Vekoslav, Vekoslav, Vekoslav. — Seveda je vrstnik škodoželjno raztrobil po vasi, kaj je našel v skrivnostni latinski knjigi. In ljudje so se hlastno oprijeli novega imena. Vekoslav, Vekoslav! — Drugošolec pa ko da ne opazi, ikako se mu rogajo in se norčujejo.

Ostali je Vekoslav za vse svoje življenje. In kot da pozneje ni opazil, da ga ljudje zbadajo z Vekoslavom.

Njegovi starši pa tudi bratje in sestre so bili kaj ponosni ljudje. Ko so ga dali v latinske šole, so sosedje namignili, da bi bilo prav vasi, sorodstvu in celo sosedstvu v čast in ponos, če bi dosegel Lojze škofsko čast. Nič niso rekli Lojzkovi; neradi pa tudi niso poslušali takih besed, kajti osti niso čutili. Po prvi šoli jim je zrasel greben, po drugi so bili še ošabnejši, tretje leto so pa postali čisto ponižni in tihi. Nekaj z Vekoslavom in njegovim študiranjem ni bilo v redu. Ko se v jeseni Vekoslav ni vrnil z drugimi študenti v mesto, so ljudje vedeli, koliko zna. Tako škodoželjnih in nevoščljivih ljudi kakor tam naokoli menda ni na svetu. In Vekoslavov oče že zaradi obrekljivih jezikov ni mogel drugače, ko da je odpeljal izgubljenega študenta v mesto in ga ponujal povsod za pisarja. Preprosil je notanja, da ga je vzel zastoj v svojo pisarno. In Vekoslav je hodil dan na dan tri ure tja, tri ure nazaj domov.

(Dalje prihodnjič)

Dunajski velesejem zaključen

V zvezi z letošnjim jesenskim dunajskim velesejemom, ki je bil od 12. do 19. septembra, se v avstrijskem tisku pojavljajo razprave o položaju današnjega avstrijskega gospodarstva in o vlogi Avstrije v mednarodnem gospodarstvu.

Ta poročila naglašajo, da ima Avstrija na razpolago mnogo blaga, zlasti industrijskega za izvoz. Avstrijski gospodarstveniki obžalujejo, da je med državami EFTA (Evropsko združenje za svobodno trgovino) nastopila kriza, odkar so Angleži povišali carine za 15 odstotkov. Položaj se je malo izboljšal po znižanju na 10 odstotkov. Avstrijska industrija je svojo proizvodnjo meseca maja 1965 povišala nasproti lanskemu letu za 10 odstotkov, število zaposlenih pa se je dvignilo za 9 odstotkov. Maja letos je avstrijski izvoz presegel za 450 milijonov šilingov onega od leta 1964. Primanjkljaj v

zunanji trgovinski bilanci se je znižal za 341 milijonov šilingov, to je za 35 odstotkov pod raven, ki jo je dosegel aprila 1965.

Dunajski sejem pa ne ustvarja ugodnih priložnosti samo za avstrijski izvoz. Že po svoji tradiciji in legi je Dunaj primerno središče za sklepanje mednarodnih kupčij, še posebno med zahodnimi in vzhodnimi deželami. Prav ta tradicija, letošnji sejem na Dunaju je bil že 82., in lega privablja razstavljalce iz vsega sveta. Dunaj je še zmerom na glasu važnega mednarodnega modnega središča, ki še ni izgubil kljub nastanku novih podobnih središč, kakor na primer v Italiji, na svojem pomenu. Obiskovalec dunajskega velesejma si tako lahko ustvari pregled, v kakšni smeri se razvija oblačilna moda, pa tudi, kateri slog se bolj uveljavlja v pohištvu.

Dominikanska republika

Pretekli teden so v Santu Domingu aretirali generala Wessina z Wessina, enega najpomembnejših osebnosti Dominikanske republike, in ga izgnali iz dežele. Neko amer. letalo ga je prepeljalo v Miami v Združenih državah Amerike, kjer bo prevzel službo generalnega konzula Dominikanske republike.

General Wessin y Wessin je bil vodja desničarskih sil v državi in poznan kot velik sovražnik komunistov. Leta 1962 je zrušil tedanjega dominikanskega predsednika Boschja in je v začetku državljanske vojne v Dominikanski republiki pred nekaj meseci

sprožil protipor. Ker pa ni prišlo do nobene soglasja med bojujočimi strankama v Dominikanski republiki, med levo usmerjenim polkovnikom Caamanom in desno Imberta, so nespravljivega Wessina y Wessina s silo izgnali iz dežele.

Novico o tem, da je nekdanji voditelj vojaške junte (izg. hunte) in nasprotnik novega dominikanskega režima zapustil deželo, so potrdili tudi na sedežu Organizacije ameriških držav (OAD), vendar zaenkrat niso povedali nič podrobnejšega o tem, ali je general Wessin prostovoljno ali pa prisilno zapustil dominikansko republiko.

star 18 let, in kolesar, zidarski vajenec Wilibald Geder mann, star 15 let, težko poškodovana.

Oba ranjenca je odpeljal rešilni avto v celovško Deželno bolnico.

(Potopitev ladje na Vrbskem jezeru)

V Celovcu so neznani zlikovci izvedli v noči na petek minulega tedna zlobno dejanje, ki na Koroškem skoraj nima primere.

Neznani storilci so potopili v ladjedelnici Celovškega zaliva zasidrani motorni čoln „Helios“. Čoln je namreč last celovškega mestnega prometnega podjetja. Falotje so odprli v ladjini notranjosti, dva na dnu, pod vodno gladino, ležeča ventila. Na ta način je lahko vdiral voda v notranjost ladje.

Storilci so delo tem laže opravili, ker ni

bilo v tem času nikogar v ladjedelnici. Sreča je bila, da motorja ni bilo v ladji, ker ga imajo v popravilu, zato tudi ni bilo škode na njej. Potem, ko se je ladja potopila, je štrlela samo še 20 centimetrov z gornjimi deli iz vode.

V petek preteklega tedna so poklicni celovski gasilci izčrpali vodo iz ladje in jo tako zopet dvignili. Ladja „Helios“ je druga največja ladja Plovne družbe Vrbskega jezera.

O pobalinih, ki so izvršili to neslano in nesmiselno dejanje, manjka do sedaj vsaka sled.

Smrtna nesreča

Težka prometna nesreča se je pripetila preteklo soboto na Pischeldorferstraße v Celovcu. Avtomobil, ki ga je vozil šofer Johann Kabler, je na ostrem ovinku vrglo na kraj ceste, domnevno, ker je počil gumijast obroč, kjer je trenutno obstal. Posledice so bile strhovite: soprog vozača Johanna Kablerja, ki je sedela poleg svojega moža, je vrglo skozi vetrobran avtomobila in obležala s prelomljeno hrbtenico mrtva na tleh. Vozač avtomobila in še ena oseba, ki je bila v avtomobilu, sta zadobila le majhne praskice. Avtomobil pa je bil močno poškodovan.

Gimnazijka težko ranjena

V petek minulega tedna se je pripetila na Beljaški cesti pri Kamnitem mostu težka prometna nesreča. Dvanajstletna gimnazijka Ursula Benesch iz Celovca je zavila s svojim kolesom pred nekim nasproti vozečim osebnim avtomobilom celovškega magistrata na levo. V tem trenutku jo je že podrl avtomobil na cesto. Gimnazijka Ursula Benesch je zadobila težke rane na glavi in podlahtnici (Unterarm). Težko poškodovano je odpeljal rešilni avto v celovško Deželno bolnišnico.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PETEK, 24. 9.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače vesti. Igrajo veseli planšarji. — SOBOTA, 25. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca. Voščila. — NEDELJA, 26. 9.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 27. 9.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Mirko Bogataj: Iz popotne torbe. — 10 minut za športnike. 18.00 Cerkev in svet. (425 let Družbe Jezusove). — TOREK, 28. 9.: 14.15 Poročila, objave. Zena in dom. — SREDA, 29. 9.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo. Prof. dr. Niko Kuret: O sv. Mihaelu. — ČETRTEK, 30. 9.: 14.15 Poročila, objave. Prof. Marijan Rus: Kritika o kritiki.

Mladi vozači se radi bahajo pred dekleti

Najbolj nevarna leta so za avtomobilskega vozača med 25. in 29. letom. Od 30. leta upravlja vozač avtomobil mnogo previdneje. Med 40. in 50. letom starosti doživi najmanj nesreč. Toda od 55. leta dalje se krivulja prometnih nezgod prične vzpenjati.

Do teh zaključkov je privedlo večletno poizvedovanje izvedencev velikih zavarovalnih družb. Slednje je tudi dokazalo, da je 7. leto vozarjenja, tako kot v zakonu med moščen in ženo, kritično leto. V sedmem letu se povprečje prometnih nezgod nenadno prične dvigati, čeravno prične spet kmalu popuščati.

Izvedenci si tega ne morejo razlagati, pravijo pa, da bi bilo treba zavarovati vozača, ne pa avtomobil. „Novoporočenci“ so previdnejši, to so ugotovili ameriški zavarovalni strokovnjaki. Kaže namreč, da se od dneva poroke dalje število prometnih nezgod, ki jih povzročijo novoporočenci, prične nenadoma močno nižati. „Mladi vozači se prav radi bahajo s svojo drznostjo med upravljanjem vozila, posebno pred dekleti in bodočimi ženami, a to jih v večini primerov privede do nesreče. Po poroki se jim vse to več ne zdi potrebno.“

Anekdota

Pesnik Frank Wedekind je bil med bivanjem v Münchnu zmerom zadolžen. Ob neki priliki ga je obiskal nek njegov upnik in ga osorno vprašal: „No, recite mi že vendar enkrat, kdaj mi nameravate plačati Vaš dolg!“

Wedekind mu je odvrnil: „Verujte mi, spoštovani gospod, Vi boste spali mirneje, če Vam ne povem, kdaj Vam bom plačal dolgo.“

Mala oglasa

Soboslikarske vajence sprejmemo. Za hrano in stanovanje preskrbljeno. Prijavite se že sedaj! — Soboslikarski mojster HANS SCARSINI, Klagenfurt - Celovec, Friedlstraße 37.

Pletilne aparate, solidne, trpežne — in odgovarjajočo volno zanje pri: WOLL- und STRICK-BAR, Klagenfurt-Celovec (nasproti kapucinske cerkve).

Pri nas na Koroškem

OBIRSKO (Prometna nesreča)

Na ovinku Obirske deželne ceste v obirski gorski soteski v velikovškem okraju je oplazil minuli petek zjutraj 29-letni šofer Hubert Podgoršek iz Lepene pri Železni Kapli s svojim motornim kolesom nek nasprotni vozeči osebni avtomobil ter pri tem padel. Šofer Podgoršek je bil težko ranjen.

CELOVEC

Trčenje dveh vozil

Na križišču Brunneggasse-Quederstraße v Celovcu sta trčila minuli petek zvečer motorno kolo in kolesar, pri čemer sta bila vozač motornega kolesa, mehaniker Pathai,

PEČI

štedilnike v največji izbiri
dobavi

Podjunska trgovska družba
bratje RUTAR & Co.
Dobrla ves - Eberndorf

Birski botri!
Najlepša darila za bir-
mance dobite pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zamen-
jam zlato in srebro (tudi
strto zlato).

3% Sonderrabatt

für alle Hochwassergeschädigten

geben wir sofort allen unseren Freunden und Kunden in den Katastrophengebieten für alle Bestellungen bis zum 1. November 1965. Mit dieser Maßnahme wollen wir dazu beitragen, allen Hochwassergeschädigten ein wenig zu helfen. Vermerken Sie auf Ihrem Bestellschein „hochwassergeschädigt“ und senden Sie diesen oder Ihre Kataloganforderung an das Internationale Großversandhaus

GRAZ **Moden Müller** Wiener-
str. 286
Abl. 8

Iščemo mizarske pomočnike

za izdelavo pohištva. Dober zaslužek; v slučaju vestnosti in dobre kvalifikacije možnost napredovanja! — Stalna služba! — Stanovanje (z oskrbo ali brez nje) na razpolago. — Takoj odgovorite na naslov:

Möbel Kulterer

VILLACH — BELJAK
ITALIENERSTRASSE 1

Najnovejše kmetijske
stroje, štedilnike, pralne
stroje, gospodinske po-
trebščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Der preisgünstige Waschvoll-
automat für 5 kg Trocken-
wäsche mit „D“-Effekt für
stark verschmutzte Wäsche —
ohne Bodenbefestigung — An-
schlußwert 2,2 kW oder 3,3 kW
Trommel und Laugen-
behälter aus NIROSTA-Edel-
stahl, Zwei-Laugen-Verfahren
mit Vorwäsche und Klar-
wäsche, durch Knopfdruck
wählbare Waschprogramme,
elektrische Türverriegelung,
stufenloser Temperaturregler.

AEG

LAVAMAT BELLA

befestigungsfrei

**BESONDERS
PREISGÜNSTIG**

**AUCH FÜR
STECKDOSEN-
ANSCHLUSS
2,2 kW**

Velika izbira
perila in blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

**ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER**
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

Scheibel
Damska moda

v veliki izbiri!

Klagenfurt-Celovec, Kramergasse 11
Telefon 33-95

Naš tehnik-
Kronika

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tehnik“, Celovec, Viktringer Ring 26. Telefon uprave in oglašnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. — Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— fr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 26.— šfr., za Anglijo 2.— f. šterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Zrelec. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.